

**ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİNDE
KULLANILAN BLOKFLÜT VE MELODİKA
ÇALGILARININ ÖĞRENCİ PERFORMANSLARI
ÜZERİNDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Ela AKGÜN

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

2018

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİNDE KULLANILAN BLOKFLÜT VE MELODİKA
ÇALGILARININ ÖĞRENCİ PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLİLİK
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

(Comparison of Effectiveness Levels on Student Performance of Block Flute and Melodica
Places Used in Secondary Education Music Course)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ela AKGÜN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi. Ali Korkut ULUDAĞ

Erzurum

Mayıs, 2018

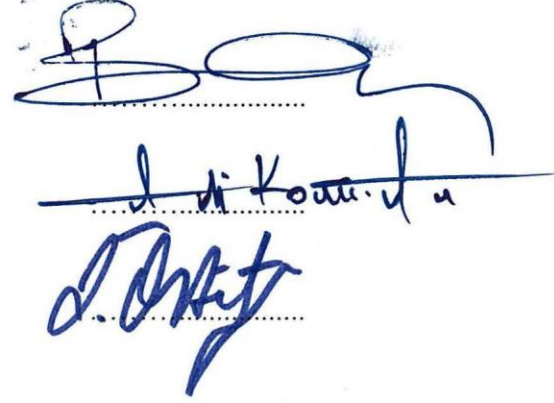
KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Ela AKGÜN tarafından hazırlanan “ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİNDE KULLANILAN BLOKFLÜT VE MELODİKA ÇALGILARININ ÖĞRENCİ PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI” başlıklı çalışması 18/04/2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Barış DEMİRCİ
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Ali Korkut ULUDAĞ
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Züluf ÖZTUTGAN
Giresun Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

13 Haziran 2018

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

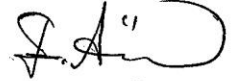
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİNDE KULLANILAN BLOKFLÜT VE MELODİKA ÇALGILARININ ÖĞRENCİ PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim 1 (bir) yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

18 /04 / 2018

Ela AKGÜN

TEŞEKKÜR

Araştırmanın tüm aşamalarındaki yardımları ve katkılarından dolayı başta tez danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali Korkut ULUDAĞ'a, tezimin tüm detaylarıyla birlikiye incelenmesinde çok önemli katkıları bulunan Doç. Dr. Barış DEMİRCİ ve Dr. Öğr. Üyesi Zülûf ÖZTUTKAN hocalarıma, nota yazımında yardımlarını esirgemeyen Öğr. Gör. Dr. Murat Kamil İNANICI'ya, verilerin çözümlenmesinde yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Ceyhun OZAN ve Dr. Öğr. Üyesi Adem PEKER'e, kaynak araştırmalarımnda yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Gökhen TOPTPE'ye ve tezin biçimsel düzenlemelerine yardımcı olan Arş.Gör. Aslı BALCI'ya, çalışma ortamımın ve koşulların sağlanmasında Erzurum Lisesi yöneticilerine, çalışma süresince uygulanan programın baştan sona düzenli biçimde yürümesi için gösterdikleri hassasiyet, sabır ve saygılarından ötürü öğrencilerime ve süreç boyunca desteğini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Ela AKGÜN

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİNDE KULLANILAN BLOKFLÜT VE MELODİKA ÇALGILARININ ÖĞRENCİ PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLİLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ela AKGÜN

Haziran 2018, 79 Sayfa

Amaç: Bu araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersi öğretim programı içeriğine uygun Türk müziği içerikli eserleri, blokflüt ve melodika ile seslendirilmelerinde hangi çalgının (çalgı aletinin) daha etkili olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırmanın çalışma grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar yarı yılında Erzurum Lisesi'nde öğrenim gören 9,10 ve 11'inci sınıf öğrencilerinden oluşturmuştur. Çalışma grubu öğrencileri yansız atama yoluyla D1, D2, K1 ve K2 şeklinde gruplandırılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın deneysel işlem süreci “Solomon Dört Gruplu Deneysel Model” ile gerçekleştirilmiştir. Deneysel işlem sürecinin ön test aşamasında D2 ve K2 son test aşamasında ise bütün gruplara yer verilmiştir. Çalışma grubu öğrencileri ön test ve son test aşamalarında “Çanakkale Türküsü” ve “Katibim” adlı türkülerden sorumlu tutulmuşlardır.

Sonuç: Deneysel işlem sürecinin gerçekleştirilmesi için araştırmacı tarafından sekiz haftayı kapsayan bir uygulama süreci hazırlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Öğrencilerin BlokFlüt ve Melodika Çalma Becerilerine Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı” ve “Uzman Görüşü Alma Formu” kullanılmıştır. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman Solomon dört gruplu modele yönelik yapılan karşılaştırmalar, deneysel işlem sürecinin etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Deneysel işlem süreci sonuçları bir bütün olarak ele alındığında öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” ve “Katibim” adlı eserleri seslendirmelerinde melodika ile daha başarılı sonuçlara ulaştıkları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Blokflüt eğitimi, hortumlu melodika eğitimi, yenilikçi öğretim yöntemi, geleneksel öğretim yöntemi.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

DETERMINATION OF EFFECTIVENESS OF BLOCK FLUTE AND MELODYCE INSTRUMENTS WHICH ARE USED IN SECONDARY EDUCATION MUSIC COURSE PROGRAM

Ela AKGÜN

June 2018, 79 Pages

Purpose: This study is proposed to determine which instruments are more effective in vocalizing Turkish music content, block flute and melodica which are suitable for the content of the music lesson curriculum of the secondary school students.

Method: The research group is divided into three different student stages as 9th, 10th, and 11th which studying at Erzurum High School in the spring semester of 2016-2017 academic year. The student group are grouped as D1, D2, K1 and K2 by unbiased assignment.

Findings: The experimental process of the study is performed with the "Solomon Experimental Model with Four Groups". In the pre-test phase D2 and K2 and in the post-test phase all groups (D1, D2, K1 ve K2) are participated during the experimental process period. The students in the research group are held responsible for the "Çanakkale Türküsü" and "Katibim" in the both pre-test and post-test phases.

Results: In order to carry out the experimental process, the researcher prepares a teaching system covering eight weeks. As a data gathering tool in the research, "Students' graded score key for block flute and melodica playing skills" and "Expert opinion form" is used. The Mann-Whitney U test is used to determine whether there is a significant difference between pre-test and post-test results in control and experimental students group.

When the results are evaluated, the comparisons made for the Solomon in four-group model reveal that the model is effective. As a result, when the experimental process results are considered as a whole, it has been seen that students have achieved more successful results with melodica in both "Çanakkale Türküsü" and "Katibim".

Keywords: Block flute training, melodica training, Innovative teaching method, Conventional teaching method

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
KISALTMALAR DİZİNİ	xi

BİRİNCİ BÖLÜM..... 1

Giriş	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	5
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Araştırmanın Varsayımları	5
Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM 7

Kuramsal Çerçeve	7
Eğitim	7
Müzik Eğitimi.....	7
Çalgı Eğitimi	8
Flütün Tarihçesi.....	9
Blokflüt ve hortumlu melodika.	11
Çalma pozisyonları.	19
Melodikanın özellikleri.	21
Blokflütün yapısı ve bakımı.	21
Blokflüt çalmaya başlamadan önce bilinmesi gerekli bazı önemli hususlar.	22
Blokflüt Eğitimi.....	24
Blokflüt ve Müzik Eğitimi.....	24
Blokflüt Çalmanın Temelleri.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	28
Yöntem	28
Araştırma Modeli.....	28
Çalışma Grubu ve Özellikleri	29
Deney Grubu İçin Hazırlanan Deneysel İşlem	29
Birinci hafta.....	30
İkinci hafta.	32
Üçüncü hafta.	32
Dördüncü hafta.....	32
Beşinci hafta.....	33
Altıncı hafta.....	34
Yedinci hafta.	35
Sekizinci hafta.....	35
Kontrol Grupları İçin Hazırlanan Deneysel İşlem.....	36
Veri Toplama Araçları.....	37
Veri Analizi	38
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	40
Bulgular ve Yorumlar	40
BEŞİNCİ BÖLÜM	46
Sonuç ve Öneriler	46
Sonuç	46
Birinci alt probleme ait sonuçlar.	48
İkinci alt probleme ait sonuçlar.....	49
Üçüncü alt probleme ait sonuçlar.....	49
Dördüncü alt probleme ait sonuçlar.	49
Beşinci alt probleme ait sonuçlar.	49
Altıncı alt probleme ait sonuçlar.	49
Yedinci alt probleme ait sonuçlar.	49
Sekizinci alt probleme ait sonuçlar.	50
Öneriler.....	50
KAYNAKÇA	52
EKLER	56

EK-1. Uzman Görüşü Alma Formu	56
EK-2. Denklik Testi Dereceli Puanlama Anahtarı	57
EK-3. Öntest Sontest Dereceli Puanlama Anahtarı	58
EK-4. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Değerlendirme Formu	59
EK-5. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzin Dilekçesi	60
EK-6. Erzurum Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü - Atatürk Üniversitesi Araştırma İzni Kabul Dilekçesi.....	61
EK-7. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma Uygulama İzin Dilekçe	62
ÖZ GEÇMİŞ	65

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Solomon Dört Grup Modeli Simgesel Gösterimi.....	28
Tablo 2. Solomon Dört Grup Modeli Etkililiğinin Saptanması İçin Yapılacak Karşılaştırmaların Simgesel Gösterimi	28
Tablo 3. Deney Grupları İçin Hazırlanan Deneysel İşlem	29
Tablo 4. Kontrol Grupları İçin Hazırlanan Deneysel İşlem	37
Tablo 5. Denklik Testi Sonuçları.....	40
Tablo 6. Kontrol-1 ve Deney-1 Gruplarının “Çanakkale Türküsü” Adlı Eseri Çalma Becerilerine İlişkin Ön Test Puanları	41
Tablo 7. Kontrol-1 ve Deney-1 Gruplarının “Katibim” Adlı Eseri Çalma Becerilerine İlişkin Ön Test Puanları.....	41
Tablo 8. Kontrol-1 ve Deney-1 Grubu Öğrencilerinin “Çanakkale Türküsü” Adlı Eseri Becerilerine İlişkin Son Test Puanları.....	42
Tablo 9. Kontrol-1 ve Deney-1 Grubu Öğrencilerinin “Katibim” Adlı Eseri Çalma Becerilerine İlişkin Son Test Puanları.....	42
Tablo 10. Kontrol Grubu-2 ve Deney Grubu-2 Öğrencilerinin “Çanakkale Türküsü” Adlı Eseri Çalma Becerilerine İlişkin Son Test Puanları.....	43
Tablo 11. Kontrol 2 ve Deney 2 Grubu Öğrencilerinin “Katibim” Adlı Esere İlişkin Son Test Puanları	44
Tablo 12. “Çanakkale Türküsü” Adlı Esere Yönelik Solomon Dörtlü Grup Model Üzerinde Yapılan Karşılaştırmalar.....	44
Tablo 13. “Katibim” Adlı Esere Yönelik Solomon Dörtlü Grup Model Üzerinde Yapılan Karşılaştırmalar	45

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. İlk çağlarda flüt örneği (Ergüder, Özdemir & Yılmaz, 2012, s. 3).	10
Şekil 2. Binsi çalan kadın (Ergüder, Özdemir & Yılmaz, 2012, s. 3).	10
Şekil 3. Blokflüt.....	11
Şekil 4. Melodikanın tuşları (Ekinci, 2011, s.15).....	13
Şekil 5. Sağ el parmakların numaralandırılması.....	14
Şekil 6. Melodikanın dış aksamı ve bölümleri (Yavaş, 2009, s. 1).	14
Şekil 7. Melodikanın bölümleri (Yavaş, 2009, s. 1).....	15
Şekil 8. Melodikanın tutulma şekli (Yavaş, 2009, s. 2).....	16
Şekil 9. Melodikayı kavrama şekli (Yavaş, 2009, s. 2).	16
Şekil 10. Melodikanın hortumsuz çalınma şekli.	17
Şekil 11. Melodikanın sol el tutulma şekli.	17
Şekil 12. Melodikanın sağ el tutulma şekli.....	18
Şekil 13. Bilek hareketi (Yavaş, 2009, s. 3).	18
Şekil 14. Ağızlıkla çalma şekli.	19
Şekil 15. Hortumlu melodika çalma.	20
Şekil 16. Melodikanın yanlış tutulma şekilleri.	20
Şekil 17. Blokflüt (Aydoğan & İlik, 2014, s. 2).	21
Şekil 18. Blokflütün ağızlık kısmı (Aydoğan & İlik, 2014, s. 2)	22
Şekil 19. Blokflütün ağızlık kısmı (Aydoğan & İlik, 2016, s. 2).	23
Şekil 20. Flütte hava akımı (Meb, 2009, s. 71).	25
Şekil 21. Buselik dizi A düğâh perdesinde buselik beşlisine hüseyinde kürdi dörtlüsü.	31
Şekil 22. Buselik makamı.	31
Şekil 23. Dörtlük notalarla buselik makamı dizisinde gam çalışması.	32
Şekil 24. Buselik dizi B düğâh perdesinde buselik beşlisine hüseyinde hicaz dörtlüsü.....	32
Şekil 25. Buselik dizide çıkıcı-inici alıştırmalar.	32
Şekil 26. Buselik dizide iki ses aralığında alıştırmalar.....	33
Şekil 27. Buselik dizide üç ses aralığında alıştırmalar.	33
Şekil 28. Buselik dizide dört ses aralığında alıştırmalar.	34
Şekil 29. Karcığâr dizi.	34
Şekil 30. Karcığâr dizide çıkıcı-inici alıştırmalar.....	35
Şekil 31. Karcığâr dizide iki ses aralığında alıştırmalar.	35
Şekil 32. Karcığâr dizide üç ses aralığında alıştırmalar	36
Şekil 33. Karcığâr dizide dört ses aralığında alıştırmalar.....	36

KISALTMALAR DİZİNİ

DPA : Dereceli Puanlama Anahtarı

UGAF : Uzman Görüşü Alma Formu

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Okul müzik eğitiminde geçmişten günümüze farklı çalgıların kullanıldığı bilinmektedir. Bunlar içerisinde en yaygın olan çalgının blokflüt olduğu anlaşılmaktadır. Sakin (2017)'e göre “yalnızca Türkiye değil, pek çok dünya ülkelerinde de kullanılan blokflüt genel müzik eğitimi çalgılarından biridir” (s. 384). Günümüzde ise bir öğrenci çalgısı olan melodika'nın sıklıkla tercih edildiği görülmektedir. Bu çalgılarla birlikte uzun bir süredir okul çalgıları eğitimi derslerinde gitara da yer verildiği görülmektedir. Aslında gitar ve bağlama bir öğretmen çalgısı olarak kullanılmaktadır. Özellikle gitarın hem solo hem de armonik bir çalgı olması kullanılabilirliğini artıran en önemli özellikleridir. Anlaşılmaktadır ki okul çalgıları eğitimi derslerinde öğretimi gerçekleştirilen çalgılar öğrenci ve öğretmen çalgısı olarak iki kategoriye ayrılmaktadır. Öğrenciler için tercih edilen çalgılar geçmişten günümüze mandolin, melodika ve blokflüt olarak sıralanmaktadır.

1970'li yılların sonlarına kadar yaygın olarak mandolin kullanılmıştır. Daha sonra giderek blokflüt yaygınlaşmıştır. Mandolin eğitimi yaylı çalgılara, blokflüt eğitimi ise üflemeli çalgıların eğitimine geçişte kolaylıklar sağlamıştır. Melodika tuşlu-üflemeli bir çalgı olması nedeniyle bu yapıdaki çalgıların eğitime geçişte hazırlayıcı niteliktedir (Yurtseven, 2010, s. 6). 1971 yılında hazırlanan müzik eğitim programı sonrasında Müzik Taslak Programında blokflüt yerini almıştır (Kocabaş, 1995).

Ülkemizde müzik eğitiminde kullanılan çalgılara son yıllarda melodikanın da girdiği görülmektedir. Eğitim müziğinde kullanılan diğer çalgılara oranla yeni bir çalgı sayılabilecek olan melodika, önce yapımı gerçekleştirilmiş olan ülkelerde yayılmış, daha sonra da etkinlik alanını genişleterek pek çok ülkeye girmiştir (Egüz, 1978, s.3). Geçmiş yıllarda bakıldığında ilkokul, ortaokul ve lise bünyesinde verilen müzik derslerinde yoğunlukla blokflüt çalgısının kullanıldığı görülmektedir. Fakat son yıllarda müzik derslerinde melodika çalgısının yoğunlukla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bazı çalışmalarda, blokflütün müzik eğitim programında belli oranlarda yeterli bir enstrüman olduğu sonucuna varılmıştır (Önal & Aydoğan, 2012).

Melodika, eğitimde kullanmak için uygun bir enstrümandır. Eğitim kapsamında müzik derslerinde flütün yanında bir seçenek olarak bilinmektedir. Diatonik ve kromatik aralıklardan

oluşmaktadır. Nota, Sol anahtarına uygun şekilde yazılır. Çocukların müzik eğitimi, aynı zamanda bu alanda geliştirilmesi için oldukça önemlidir (www.ensrtumanegitimi.com, 2017).

Bugün ülkemizde en yaygın biçimde kullanılan müzik eğitimi çalgısı blokflüt, Anadolu'da nefesli bir halk enstrümanı olan dilli kavalın geliştirilmiş ve tektipleştirilmiş halidir (Aydoğan & İlik, 2016, s. 7).

Diğer bir konu ise ilk, orta ve yüksek öğretim müzik derslerinde kullanılan blokflüt eğitiminde yaşanan bazı repertuar sıkıntılarıdır. Özellikle Türk müziği içerikli çalışmaların öğretimine yönelik önemli bir pedagojik materyal eksikliği söz konusudur. Örneğin, Yalçınkaya (2010) Türkiye’de verilen flüt eğitimi kapsamında, Türk müziğini içeren herhangi bir etüt veya metodun bulunmadığını ve sadece Türk bestecilerin flüt müziği örneklerinden oldukça yetersiz sayıda eser bulunduğunu belirtmektedir.

Literatürde yer alan bu açıklamalardan yola çıkılacak olursa; okullarda çalgı eğitimi derslerinde verilen blokflüt ve öğretmenlerin isteğine bağlı olarak kullandıkları hortumlu melodikanın kullanılabilirliği gerek çalınan okul şarkılarıyla, gerek etütlerle incelenmiş ve hortumlu melodikanın çocuklara enstrüman çalma yetisinde büyük ölçüde kolaylık sağladığı gözlemlenmiştir.

İlkokul, ortaokul ve lise bünyesinde yer alan müzik derslerinde kullanılan çalgılar vurmalı, nefesli, tuşlu ve telli çalgılardan oluşmaktadır. Bu çalgılar, müzik öğretmenlerinin ve öğrencilerin sınıf içerisi etkinliklerinde ki kullanım durumlarına göre seçilmektedir. Tabi ki bu seçimi etkileyen faktörler hem öğrencilerin müzikal becerileri hem de ülkenin genel eğitim durumu ile ilişkilidir. Müzik Dersi Eğitim Programı’nda var olan etkinlikler örnek mahiyetinde olmakla birlikte bu etkinliklerin içeriğine göre farklı okul çalgılarının kullanımı da mümkündür. Çetin (2006) bu bağlamda öğretmenin bu etkinlikleri değiştirmeden kullanabileceği gibi etkinliklerde çeşitli değişiklikler yapabileceğini belirtmektedir. Etkinlikler, öğrenciyi merkeze alan ve öğrenme-öğretme esnasında öğrencinin aktif görev almasını sağlayacak şekilde düzenlenmeli; çevresel faktörler ile öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları da gözönüne alınarak hazırlanmalıdır.

Çalgı çalma da müzik eğitiminin, ses eğitimi gibi, diğer önemli bir boyutudur. Ses eğitiminin önemini çeşitli şekillerde açıklamak mümkündür. Egüz (1981) ses eğitiminin önemini, “sesin etrafında toplanan diğer eğitsel kolların, pratik yönleri de sesin aracılığıyla gelişebilir. Örneğin, Kulak eğitimi konuları ve müzik bilgilerinin canlı örnekler halinde yaparak, yaşayarak koroya sindirilmesi gibi....”. “İnsanlar eğitilmiş sesleriyle daha güzel ve daha etkileyici müzik yapabildikleri gibi doğru yöntemlerle öğrendikleri bir çalgıyla da aynı sonuca ulaşabilirler.” (Ünal, 1997). Müzik öğretmenlerinin meslek hayatlarında

faaydalandıkları ilk unsur genellikle sesleridir. Lisans hayatlarında aldıkları bireysel ses eğitimi dersi aracılığıyla profesyonel olarak eğitmiş oldukları seslerini doğru ve etkin bir biçimde kullanabilirler. Bu durum sadece eğitilmiş bir ses ile sınırlı kalmamalı ve mutlaka çalgı performansı ile pekiştirilmelidir. Anlaşılmaktadır ki ses ve çalgı müzik eğitimi alanının önemli birer unsurlarıdır.

Müzik öğretmeni profilini müzik eğitimi alanının temel boyutları ışığında açıklamak mümkündür. Müzik öğretmeni, gerçekleştirdiği eğitimle, öğrencilerin müziği duyumsamalarında ve müzikal tercihlerinde değişim ve gelişim oluşturma olanağına sahiptir. Bu olanağı kullanmak için müzik öğretmenin öğretim yöntemlerini yeterli düzeyde kullanması gerektiği düşünülmektedir (Piji, 2007).

Geçmişten günümüze Türkiye’de verilen müzik dersleri incelendiği zaman öğrenciler tarafından kullanılan çalgıların genellikle mandolin, blokflüt ve son yıllarda ise melodika çalgıları olduğu görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin kullandığı çalgılar ise lisans öğrenimlerindeki bireysel çalgı branşlarına ve aldıkları okul çalgıları derslerindeki kullandıkları diğer çalgılara göre değişkenlik gösterebilmektedir. Dünya genelinde öğrencilere önerilen çalgıları şu şekilde katagorize etmek mümkündür. Örneğin, Yönetken (1952) “bu çalgıları daha ufak yaşlarda trampet, davul, çelik üçgen, zil, ritim çubukları ve çan, oyuncak ritim çalgıları, blokflütler ve sonrasında keman, viyolonsel, piyano, klarnet, flüt gibi nefesli enstürümanlar ve bu enstürümanlardan oluşan topluluklar olarak tasnif etmektedir.” Müzik öğretmenliği mesleği açısından yeterli sayılabilecek bir donanıma sahip öğretmen adayında bazı temel yeterliliklerin bulunması gerekmektedir. Tufan ve Güdek (2009) bu yeterlilikleri genel bir yaklaşımla şu şekilde açıklamaktadır: “Müzik öğretmeni branşında kendini geliştirmiş, enstrüman çalabilen ve öğrencilerine çalgı öğretebilecek düzeyde olmalıdır.” “Blokflüt ve müzik eğitime yönelik yapılan bir çalışmada müzik eğitiminde belirlenen amaca, kullanılacak bir çalgı yardımıyla daha kolay ve daha sağlıklı biçimde ulaşıldığının bir gerçek olduğu belirtilmektedir.” (Aydoğan & İlik, 2016).

Türkiye’deki ilk ve orta öğretim kurumlarında yer alan müzik derslerinde yaygın olarak blokflüt eğitiminin yanı sıra, son yıllarda hortumlu melodika eğitiminin de verildiği görülmektedir. Müzik öğretimi ders programlarında yaygın olarak eğitimi verilen blokflütün seslendirilmesinde karşılaşılan teknik problemler; temposu yüksek eserlerin çalınamaması, ses deliklerinin düzgün kapatılamaması, oktav yetersizliği, makamların seslendirilmesinde karşılaşılan güçlükler ve anatomik problemler şeklinde sıralanabilir. Özellikle anatomik problemler içerisinde kişilere göre değişkenlik gösteren parmak yapıları göze çarpan ilk faktörlerdir. Ayrıca blokflütün bir buçuk oktavlık bir alana sahip olması ve melodikanın ise üç

oktavlık bir alana sahip olması göze çarpan diğer önemli bir detaydır. Üzerinde durulması gereken diğer önemli bir detay ise blokflütün hijyenik açıdan bakımının daha zor olmasıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim müzik öğretim programında yer verilen Türk müziği eserlerinin blokflüt ve hortumlu melodika çalgılarının hangisinde daha kolay seslendirilebildiği” sorusuna cevap aramaktır.

Bu bilgilerden hareketle araştırmanın problem cümlesi: “Ortaöğretim müzik dersinde kullanılan blokflüt ve melodika çalgılarının etkililik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir.

Araştırmanın alt problemleri problem cümlesine dayalı olarak şu şekilde oluşturulmuştur.

1. “Çanakkale Türküsü” adlı eserde kontrol grubu-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama öncesinde blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. “Katibim” adlı eserde kontrol grubu-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama öncesinde blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. “Çanakkale Türküsü” adlı eserde kontrol grubu-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. “Katibim” adlı eserde kontrol grubu-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. “Çanakkale” adlı eserde kontrol grubu-2 ile deney grubu-2 öğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. “Katibim” adlı eserde kontrol grubu-2 ile deney grubu-2 öğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. “Çanakkale Türküsü” adlı esere yönelik Solomon dört gruplu model tasarımıyla yapılan karşılaştırmalar, deney grubu öğrencilerinin blokflüt ve melodika çalabilme becerilerini hangi düzeyde etkilemektedir?

8. “Katibim” adlı esere yönelik Solomon dört gruplu model tasarımıyla yapılan karşılaştırmalar, deney grubu öğrencilerinin blokflüt ve melodika çalabilme becerilerini hangi düzeyde etkilemektedir?

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; ortaöğretim müzik öğretim programında sıklıkla kullanılan blokflüt ve melodika çalgılarının karşılaştırılması yönünden oldukça önemlidir. Bu önemi destekleyen en önemli faktör ise bu karşılaştırmaların sekiz haftayı kapsayan bir deneysel işlem süreci ile gerçekleştirilmiş olmasıdır. Müzik öğretim programlarında yer verilen hem Batı müziği hem de geleneksel müzik türlerini temsil eden repertuvar örneklerinin seslendirilmesi sürecinde, belirli aksaklıkların görülmesi olağan bir durumdur. Bu aksaklıkların yaşanmasına sebep olan en önemli etkenlerden birisi ise Türk Müziğinin kendine has karakteristik yapısıdır. Bununla birlikte ders sürecinde kullanılan ezgilerin veya etüt tarzı çalışmaların ezgisel yapıları ve devinim özellikleri de göz önünde bulundurulması gereken etmenlerdir. Özellikle Kürdi ve Karcıgar makamlarının seslendirilmesinde her iki çalgıda seslendirme açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu unsurlar seslendirme açısından blokflüt ve melodika çalgıları üzerinde belirli farklılıkların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Araştırmanın planlanmasında tüm bu konuların değerlendirilmesi yapılan deneysel ve literatür çalışmalarının önemini destekleyebilir niteliktedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 9.10. ve 11. sınıf öğrencileriyle,
2. Erzurum İli Yakutiye İlçesi- Erzurum Lisesi’nde öğrenim gören öğrenciler ile,
3. Araştırmacının ulaşabildiği kaynak ve eserlerle,
4. Araştırmacı tarafından blokflüt için hazırlanan çalışmalarla
5. Deney grupları için hazırlanan öğretim materyalleriyle,
6. Buselik ve Karcıgar makamlarıyla sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada;

1. Çalışma gruplarının homojen bir şekilde ayarlandığı,
2. Araştırma sürecinde kullanılan eserlerin çalışma gruplarının seviyelerine uygun olduğu,

3. Çalışma gruplarına dahil olan öğrencilerin bu araştırmaya ilişkin performanslarının samimi olduğu ve gerçeği yansıttığı,
4. Çalışma gruplarına dahil olan öğrencilerin, çalışmalara gönüllü olarak katıldıkları,
5. Dereceli puanlama anahtarının oluşturulmasında uzman görüşlerinin yeterli olduğu,
6. Kullanılan yöntemin ve uygulanan desenin araştırmanın amacına uygun olduğu,
7. Uzmanların ön test ve son test DPA (Dereceli Puanlama Anahtarı) sonuçlarına yansız bir şekilde ulaştıkları ve
8. Araştırma için uygulama sürecinin yeterli olduğu varsayılmıştır.

Tanımlar

Nota: Sesler ile birlikte musikiyi kağıt üzerine teşbih etmeye yarayan özel işaretlere musiki yazısı yani nota denir (İtalyanca nota, Fransızca not) (Özkan, 2006, s. 37).

Ezgi: “Seslerin belli bir anlayışa göre sürenmesi ve sıralanmasıdır (Özgür & Aydoğan, 2006, s. 1).

Porte: Seslerin incelik ve kalınlık farklarını ortaya koyacak şekilde notaların yazıldığı, birbirinden eşit uzaklıkta beş yatay çizgi ve dört aralığa biçimde porte denir (Özkan, 2006, s. 37).

Makam: Bir dizide durak (birinci derece ses) ve güçlünün (beşinci derece ses) önemini belirtmek aynı zamanda diğer kurallara da bağlı kalmak koşuluyla nağmeler oluşturarak gezinmeye “makam” denir (Özkan, 2006, s. 94).

Frekans: Periyotların bir saniye içindeki sayısına denir (Tatu, 2006, s. 9).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve

Eğitim

Yalın anlamıyla eğitim, “kişinin davranışlarında kendi yaşantısına dayalı olarak, amaçlı bir şekilde istendik değişme oluşturma sürecidir” (Ertürk, 1972, s. 12). Bu tanımdan da anlaşılabilir gibi eğitim, sonuç olarak bir davranış değiştirme eylemidir. Kişi yaşadığı tabii, sosyal ve kültürel ortamla daima karşılıklı bir etkileşim içindedir. Kişi ile sosyal ortamı arasındaki bu etkileşimin, eğitim aracıyla daha aktif, düzenli ve faydalı olması beklenir (Uçan, 1982, s. 2). Eğitimi tanımlarken Demirci (2015) “antik çağın tanınmış filozoflarından olan Platon’a göre eğitim en basit tanımıyla bedene ve ruha yetenekli olduğu mükemmeliyeti kazandırmak şeklinde özetlenebilirken, eğitim yoluyla aktarılan bilgiye ahlaki bir görev yükleyen Sokrates’in anlayışında ise eğitim; insanda var olan iyilik tohumunu yeşertmek olarak betimlenmiştir” (ss. 109-116) şeklinde bilgiler aktarmıştır. Bu tanımlamaların ardından günümüz çağdaş eğitim modeli ve bu modelin konu çerçevesine yaklaşımlarıyla devam etmek yerinde olacaktır.

Uçan (1997), çağa uygun eğitimin kişilerin fiziki (bedensel), zihni (bilişsel), hissi (duyuşsal) ve hareki (devinişsel) yanlarıyla dengeli bir bütün durumunda, uygun ve ileri seviyede yetiştirilmelerini hedeflediğini belirtmektedir. Çağdaş eğitimin ana fonksiyonu çağdaş yaşama uygun bireyler ve giderek onlardan oluşan çağdaş toplumlar yetiştirmektir.

Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimi, müzikle ilişki düzeyine bakılmaksızın herkes için gereklidir ve herkesi kapsar (Uçan, 1997, s. 8). Temel ögesi insan olan müzik eğitiminin hedefi, estetik tarzda deneyimlenen ve gerçekliğe karşı duyarlı insanlar yetiştirmektir (Yıldız, 2002, s. 13).

Müzik eğitimi, bir sanat dalı olarak üstelendiği çeşitli işlevlerden olan kişisel, toplumsal, kültürel ve iktisadi işgörülerin sağlanmasında önemli bir rol oynarken, eğitimle müzik sanatının eş değer doğrultuda buluşmasıyla bir eğitim aracı ve eğitim alanı olarak yer alır (Özgür & Aydoğan, 2006, s. 2). Küpana’ya (2016) göre, Müzik insan yaşamına psikolojik, sosyal, bilişsel, duygusal, estetik, kültürel, bedensel yönden katkı sağlayan ve insan yaşamı süresince vazgeçilmesi mümkün olmayan bir olgudur. Bu sebeple müzik

eğitimi, kişinin yaşamında önemli ve özel bir yere sahiptir (s. 50). Bununla beraber Uçan'a (1994) göre, müzik eğitimi kişiyi hem genel hem de müziksel davranışlarında kendi müziksel yaşantısına dayalı olarak amaçlı ve bilinçli değişimler yaratma süreci şeklinde tanımlanabilir (s. 40).

Müzik eğitiminin bir eğitim aracı ve eğitim alanı olmasının nedeni müzik sanatının ve eğitimin aynı yapı içerisinde ve aynı doğrultuda buluşmasıdır; bu yüzden bir sanat dalı olarak üstelendiği kültürel, ekonomik, toplumsal ve bireysel işgörülerin sağlanmasında önemli rol oynar (Özgür & Aydoğan, 2006, s. 2).

Çocuğun yaşamında, doğumundan itibaren şekillenmeye başlayan müziksel lehçenin, çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişiminde önemli bir yeri vardır. Müziksel dilin müzik eğitimi derslerinde geliştirilmesi beklenir. Bu ümidin gerçekleşmesi ise; buna önem ve ehemmiyet veren bir eğitim öğretim felsefesiyle olacaktır (Uçan, 1999). İlköğretim okullarımızda ender görülen durumlar dışında, müzik eğitimi sınırlı yapılarak, onu almaya en gerekli ve elverişli olan çağlarda çocuklara verilememektedir. İlköğretim müzik eğitim ve öğretimini çözümlmek, bugün müzik sorunu olarak görülen en önemli iştir (Yazıcı, 2012, s. 187). İlköğretim okullarında eğitim amaçlı yapılan müzik öğretimine eğitsel müzik öğretimi diyoruz. Toplumun neredeyse tüm bireyleri ilköğretim sürecinden geçer (geçmesi gerekir); dolayısıyla, toplumun geleceği (bir şekilde) ilköğretimde hazırlanır. Müzik konusunda da durum aynıdır (Sun, 1969, ss. 196- 197).

Çalgı Eğitimi

Bir enstrümanın çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütününe çalgı eğitimi denir (Parasız, 2009, s. 4). Hangi çalgı olursa olsun, uzmanlar doğrultusunda sağlam materyallere dayanmış ve uygulanabilen bir çalgı öğretim programı ve modeli, kişide performansı arttırmada ve istenilen davranışa dönüşmede olumlu yönde etkisi olacaktır (Demirci, 2013, s. 118). “Çalgı eğitimi müziğe karşı ilgisi ve kabiliyeti olan insanları eğiten kurumlarda programlanan eğitimin önemli bir dalıdır.” Çalgı eğitimi vasıtasıyla öğrenci yeteneğini geliştirecek, müzik ile alakalı bilgilerini zenginleştirerek çoğaltacak ve müzik beğenisini en üst düzeye çıkarmak için çabalayacaktır (Tanrıverdi, 1997, s. 8).

Müziğe ilişkin temel ilke ve kavramlar, çalgı eğitimi üzerinde durulacak konular olmakla birlikte öğrencilerin çabuk ve etkili öğrenmelerini sağlayacak yöntemlerin geliştirilmesini gerektirdiğinden, eğitimci belirlediği amaçlara daha hızlı ulaşmak için öğrenme durumlarını geleneksel öğretim yöntemleri desteğiyle yeniden düzenleme ihtiyacı duymalıdır (Uludağ, 2016, ss. 393-40). Müzik eğitimcisi adayı, çalgısında kazanacağı bilgi ve

becerileriyle müzisyenliği öğrenecek, çalgısındaki olumlu gelişmeler yoluyla yeteneğini geliştirecek ve çevresiyle daha iyi iletişim kurarak kendine olan öz güvenini geliştirecektir (Parasız, 2009, s. 19).

Bütün bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere “çalgi eğitimi alanında hazırlanması gereken yenilikçi öğretim sistemleri, kullanılacak stratejilerin daha etkin ve verimli hale getirilmesiyle anlamlı hale gelecektir. Bu stratejiler, öğretim sistemi için belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde, yöntemlerin oluşturulmasında ve kullanılacak pedagojik materyallerin belirlenmesinde yön veren konumunda olmalıdır.” (Uludağ, 2016, s. 393).

Flütün Tarihçesi

Flüt, ilk Çağ’lardan günümüze kadar bilinen tahtadan yapılmış üfleli enstrümanlardandır. Flütün en primitif olanı kemik ve deniz kabuğundan olanıdır. Eski Mısır’da üstten üflenen flütler ve Eski Yunan’da ise üflemek anlamını taşıyan “aulos” diye adlandırılan kamıştan yapılan çeşitler flütler varolmuştur (Feridunoğlu, 2004, ss. 156-157).

Tarihte en eski flüt eski Mısır mezar taşlarında bulunan syri/ix ya da “pan boruları” olarak bilinmektedir. Yandan üflenen ve uçtan üflenen olmak üzere flüt iki farklı çeşitle gelişme göstermiştir (Mimaroğlu, 1999, s. 209). İnsanların kullanmış olduğu ilk flütler geçmişe doğru yirmi bin yıl öce içi boş olan kemik, boynuz, bambu, deniz kabukları, kamış gibi tabiatı yer alan objelerdir ve bunlara üfleyerek ses çıkarmışlardır (Ergüder, Özdemir & Yılmaz, 2012, s. 2). 1700 yılına kadar yaygın olarak kullanılan uçtan üflenen flüt daha sonra tahtını “Alman flütü” olarak da bilenen yandan üflenen flüte bırakmıştır (Mimaroğlu, 1999, s. 209).

Orta Avrupa’da, Aurignacien dönemine ait buluntularda Vogelherd kazı alanında kemik ve mamut dişinden yapılmış flüt parçaları bulunmuştur, bir diğer parçaların bulunduğu kazı alanı olan Geissenklösterle mağarasının yakınındaki Aurignacien tabakasında ortaya çıkan 3 delikli flütün kuğu radiusundan yapıldığı söylenmektedir (Aytek, 2010, s. 82). Çin Şiir Sanatı’nın (Shi-Jing) bir parçası olan ilk yazılı kayıtlar, flüt hakkında idi. Burada “chi” flütleri sembolize eder. Bu sembolün flütle bağlantısı milattan sonra 3. yüzyılda, açık bir şekilde görülüyordu (Kılıçaslan, 2012, s. 9).

Anlaşılmaktadır ki flütün tarihçesi ile ilgili bir çok kaynak yer almaktadır. Özellikle hangi flütün en eski bir tarihe sahip olduğu konusunda farklı tarihsel bilgiler yer almaktadır. Aytek’e göre “geçmişten gelen enstrümanların varlığı, araştırmacılar tarafından modern davranış ve ileri sembolik iletişimin bir kanıtı olsa da arkeolojik buluntular müziğin nasıl

oluşup yayıldığı konusunda yetersiz kalmaktadır. Devam eden kazılar müziğin kaynağı konusunda daha fazla kanıt oluşturmaktadır” (Aytek, 2010, ss. 82-83).

1800’lü yıllarda flütün gövdesindeki delikler sekize çıkarılarak artış göstermiştir. Alman enstrüman yapımcısı ve flüt ustası olan Teobald Boehm (1794-1881) flüte günümüzdeki düzeni ile bütünlüğünü kazandırmış, enstrümanı daha yüksek bir tona ulaştırmış aynı zamanda çalıcı için kolaylık sağlamıştır (Üstün, 2012,s. 106).

Şekil 1. İlk çağlarda flüt örneği (Ergüder, Özdemir & Yılmaz, 2012, s. 3).

Şekil 2. Bunsı çalan kadın (Ergüder, Özdemir & Yılmaz, 2012, s. 3).

Şekil 2’de eski Avrupa’da kullanılan iki çeşit flüt görülmektedir. Bu şekile göre flütlerin kemikten yapıldığı anlaşılmaktadır.

Flüt, gelişimini farklı coğrafyalarda, farklı isimlerle sürdürmüştür. 18. asıra kadar flütün hayvan kemiği ,abanoz, bambu ve tahta gibi sert, aynı zamanda da dirençli materyallerden yapıldığı bilinmektedir. Perdeler enstrümanın gövdesinde açılmış altı delikten meydana gelmektedir. Silindirik biçimli olan flüt; ağız deliği yuvarlak ve tek parçadır. Flütün en kalın sesi -re- perdesidir (Yayla, 2000: Akt. Arslan & Sarıboğa, 2012, s. 7).

Blokflüt ve hortumlu melodika.

Blokflüt.

Eski çağlardan bu yana Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğunda temel müzik eğitiminde önemli bir yere sahip olan blokflüt için, besteciler de alakadar olmuş, iki ya da üç sesli eserler vermişlerdir (Çalışır, 1997, ss. 185-186).

Kendine özgü güzel sesiyle Rönesans'ta (1400-1550) ve Barok (1550-1730) çağlarda müzik topluluklarının sevilerek kullanılan çalgısı olmuş, 18. yy'ın ortalarına kadar en parlak dönemini yaşamıştır. Bach, Haendel, Vivaldi, Telemann, Sammartini gibi besteciler, blokflüte zengin ve ölümsüz bir dağar kazandırmışlardır (Aydoğan & İlik, 2016, s. 9).

Zaman içerisinde unutulmaya yüz tutmuş olan blokflüt, 1919'da Arnold Dolmèbach adlı enstrüman yapımcısı tarafından yeniden popüler duruma getirilmiştir. Günümüzde blokflütün beş çeşidi vardır. Bunlardan yaygın olanı (do flüt) tür. Bu flütün farklı malzemelerden yapılmış olanları günümüz müzik eğitiminde sıkça kullanılmaktadır (Ergüder vd, 2012, s. 6).

Şekil 3. Blokflüt

Yanflütün gelişip orkestralarda kullanılmaya başlamasıyla, blokflüt eski değerini kaybetmiştir. 19. yy'dan başlayarak dünyadaki hızlı gelişme ve değişmelerle birlikte, satın alınmasının ve öğrenilmesinin kolaylığı, toplu müzik yapmaya uygunluğu, bu çalgının müzik eğitiminde yaygın olarak kullanılmasına neden olmuştur (Aydoğan & İlik, 2014, s. 1)

Hortumlu melodika.

Günümüzde melodika müzik öğretmenlerinin yönlendirmesiyle öğrencilerin daha sıklıkla kullandığı bir çalgı olma özelliğine ulaşmıştır.

Ağız armonikasıdan, renkli tuşlu, özel bir ağızlıkla üflenerek harkonikaya uygulanan melodika (melodica) Harmonetta tarzı çalgıdır (Aktüze, 2003, s. 610). Melodika, ses

çıkartmak için kullanılan tuşlar, üfleme için kullanılan ağızlık ve hortumdan oluşur. Melodika üflenerek çalınır. Üfleme, ağızlık ya da hortumla yapılır (Yurtseven, 2010, s.7). Tuşlarına basarak çalınan ağızlı üflemeli bir çalgıdır. Ağız mızıkası ilkelerine göre yapılmıştır. İki oktavı kapsayan küçük bir klavyesi vardır. 1950’li yıllarda Hohner firması tarafından üretilen bu çalgı, çocuklar için eğitsel amaçlarla kullanılmıştır (Say, 2005, s. 341).

Melodika eğitimde kullanmak için uygun bir enstrümandır. Eğitim kapsamında müzik derslerinde flütün yanında bir seçenek olarak bilinmektedir. Diatonik ve kromatik aralıklardan oluşmaktadır. Nota, Sol anahtarına uygun şekilde yazılır. Çocukların müzik eğitimi ve bu alanda geliştirilmesi için oldukça önemlidir (www.ensrtumanegitimi.com, 2017).

Melodika üflemeli ve tuşlu çalgı olma özelliğinden dolayı müzik eğitiminde kullanılan benzer yapıdaki çalgıların eğitimine giriş için önem taşımaktadır. Aynı zamanda solo ve koro müziğinde de üstünlüğü olan bir çalgıdır. Taşınabilirliği, elde edinebilme kolaylığıyla müzik derslerinde hızla yerini bulacağı düşünülmektedir (Yavaş, 2009, s. 1).

Melodika çalmaya başlayan öğrenciler bu çalgıyı günde en fazla iki saat çalmalıdır. Başlangıçta iki saati geçen çalışmalar aşırı oksijen alınımından dolayı baş dönmelerine yol açabilir. Belirli bir ilerleyiş elde edildikten sonra günlük çalışma süreleri 3-4 saate çıkartılabilir.

Melodikalar, konuşurken kullandığımız akıcı nefesimizin aracılığı ile çalınır. Çalgının ağızlığından üflenen hava, gövdeye iner ve gövdede bulunan ses dillerine giden hava yollarını kapar. Bir tuşa basılınca, o tuşla ilgili ses diline kadar ulaşan hava, onu titreştirerek sesin çıkmasını sağlar (Egüz, 1978, s. 4).

Dili, yumuşak sesler için “dee” ve daha kısa, keskin sesler için “tee” diyormuş gibi kullanın. Bu yolla bütün çalma türleri için uygun üfleme tekniği gelişecektir (Yavaş, 2009, s. 5).

Tüm melodikaların ses alanları, bir oktav, bir oktavdan eksik, iki oktav ve iki oktavın üstüne çıkmaktadır. Ses sınırı bir oktav olan küçük melodikalar, küçük yaştakilerin çalmalarına daha elverişlidir (Egüz, 1978, s. 5). Melodika tüm çalgılarda olduğu gibi aşırı sıcak ve soğğun yol açtığı dış etkilere korunmalı, bulundurulduğu ortama dikkat edilmelidir.

Egüz (1978)’e göre “üflenerek çalınan çalgıların tümünde, üflenen nemli havanın etkisiyle, çalgının içinde su tanecikleri oluşur. Aynı hal melodikada da olur. Biriken su taneciklerinin ilk kötü etkisi, üst oktavda başlar. Bu yüzden çalıştıktan sonra, çalgının içinde biriken suyun boşaltılması gerekir” (s. 9). Egüz bu işlemin ne şekilde olacağını “boşaltma

işlemi, çalgının alt ucundaki su boşaltma kapağına sık sık basılıp bırakılırken, ağızlıktan aralıklı olarak sert bir biçimde üflenerek yapılmalı” şeklinde belirtmektedir (s. 9).

Melodika, ısı farklılığından etkilenir. Öncelikle soğuk mevsimlerde nefesimizin ısısı, dışardaki havanın ısisına göre daha yüksektir. Bu yüzden, sıcak bir odaya alına çalgı, bir süre kılıfında bırakılmalı, bir süre de kılıfından çıkarılıp, odanın havasına uyum sağlaması için açıkta, bekletildikten sonra çalınmalıdır (Egüz, 1978, s. 11).

Üfleme tekniği ve seslerin çıkarılması.

İlk aşamada ağızlık, üfleme deliği açık bırakılır ve dişlere hafifçe dokunacak bir biçimde ağıza oturtulur. Dudaklar, sertleştirilmeden ve diğer bir ifadeyle kasılmaya fırsat vermeden ağızlığın çevresini sıkıca kavramalıdır. Devamında ise doğru bir seslendirme gerçekleştirebilmek için doğru üflemenin yapılması gerekmektedir. Doğru bir üfleme gerçekleştirebilmek için nefesin doğru kullanılması çok önemlidir. Nefesin doğru kullanılmasını sağlayan en önemli koşulda doğru olarak uygulanan diyafram tekniğidir.

İkinci aşamada sesleri üflerken nefesin dengelenmesine dikkat edilmelidir. Örnek olarak hem nefes hemde sus işaretlerinden önce ikinci bir nefes alınmadan sesler üflenmelidir. Diğer bir ifadeyle bir nefeste çıkarılması gereken notaların tümü üflenmelidir. Seslerin doğru üflenmesine dişler ve dudaklar seslerin doğru üflenmesini sağlayan en önemli bölgelerdir. Bu nedenle dişlerin ve dudakların konumlandırılması oldukça önemlidir.

Üçüncü aşamada notalar (du) hecesi der gibi üflenmelidir. “Du” hecesi, doğru bir üflemeyi sağladığı gibi seslerin kolay çıkmasını da yardımcı olur. Ayrıca nefesin dengeli bir biçimde boşaltılmasını ve seslerin istendiği kadar uzatılmasını da sağlar.

Notaların klavye tuşlarında gösterilmesi.

Klavye siyah ve beyaz tuşlardan oluşur. Siyah tuşlar 3’lü ve 2’li gruplar halinde yan yana bulunur.

Şekil 4. Melodikanın tuşları (Ekinci, 2011, s.15)

Şekil 4’e göre 2’li siyah tuşun sol tarafındaki beyaz tuşun “do”, sağ taraftaki beyaz tuş ise “mi” olduğu görülmektedir.

Sağ el parmaklarının numaralandırılması.

Sağ elimizin parmakları baş parmağımızdan başlayarak serçe parmağımıza doğru aşağıdaki gibi numaralandırılır. Bu numaralandırma yukarıdaki klavye üzerinde de gösterilmiştir. Buna göre baş parmağımız **Do**, serçe parmağımız ise **Sol** tuşuna gelmelidir (Ekinci, 2011, s.15).

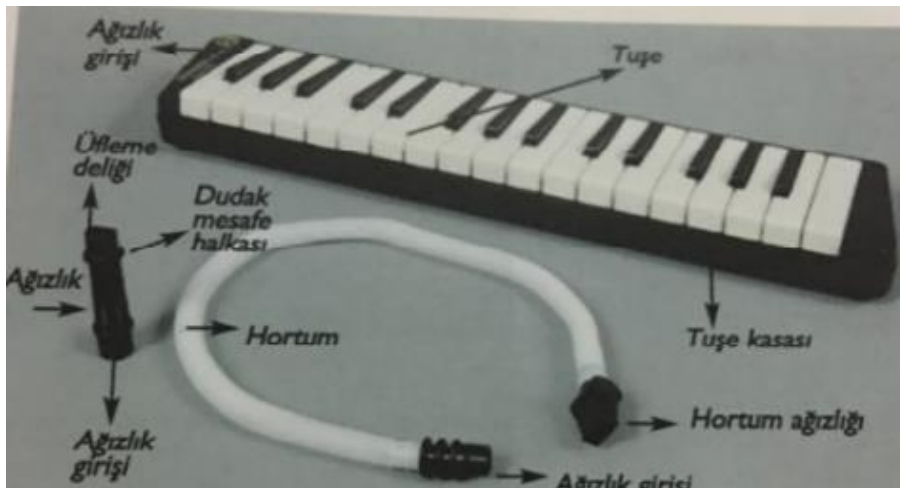
Şekil 5. Sağ el parmakların numaralandırılması

Şekil 5 incelendiği zaman sağ el parmak numaralandırılmasının nasıl yapıldığı görülmektedir. Etüt veya eser çalışmaları içerisinde bu parmak numaraları gösterilmektedir.

Melodika dış aksamı ve bölümleri.

Solo ve grup müziği yapılmasında melodikanın avantajı yüksektir, aynı zamanda üflemeli ve klavyeli çalgı olması açısından iki önemli özelliği de mevcuttur.

Melodikanın üzerinde 19 yahut 37 adet tuş bulunmaktadır. Notaların yerleri rahat bir şekilde bilinemediği için notaları görebilmek adına melodikanın ön tarafına bir boru takılmaktadır. Bu boru melodikanın göz hizasına getirilmesini sağlar, bu şekilde melodikayı çalanlar hortumu kullanarak rahatça melodikayı çalarlar (<https://www.bilgitimi.com/melodika-nedir-nasil-kullanilir.html>).

Şekil 6. Melodikanın dış aksamı ve bölümleri (Yavaş, 2009, s. 1).

Şekil 6’da melodikanın tüm aksamaları ayrı ayrı gösterilmiştir. Bu parçalar içerisinde ağızlık girişi, tuşe, üfleme deliği, ağızlık, dudak mesafe halkası, hortum, ağızlık girişi, tuşe kasası, hortum ağızlığı ve ağızlık girişi yer almaktadır. Ağızlık girişi, tuşe ve tuşe kasası melodikanın ayrılmaz parçaları diğerleri ise monte edilebilir parçalarıdır.

Şekil 7. Melodikanın bölümleri (Yavaş, 2009, s. 1).

Şekil 7’de melodikanın arka bölümleri diğer bir ifadeyle sırt bölgesindeki parçaları görülmektedir. Orta kısımda yer alan tutma kayışı genellikle sabit ölçüdedir ve kayışın sıkı olması gerekmektedir. Kayışdaki bu sıkılık elin kavramasını sağlamakta ve melodikanın düşmesini de engellemektedir.

İç aksamı ve çalışma şekli.

Melodikanın iç bölümüne baktığımız zaman ağız mızıkası ve akerdeonun iç aksamında olduğu gibi ses dillerinin dizili olduğunu görürüz. Ağızlıktan üflenerek hava, hangi tuşa bastıysak o notanın ses dilini harekete geçirir ve ses çıkmasını sağlar.

Melodikanın tutulma şekli.

Melodika oturarak ya da ayakta çalınabilir. İki elin başparmakları çalgının altından tutarak onun duruşunu sağlar. Sağ el ortalama olarak çalgının ortasından, sol el de, sağ elle ağızlık arasında yer alır.

Parmaklar, doğru bir şekilde çalgının üzerindeki tuşlara oturtulmalı, parmakların serbestçe hareket edebilmesi için, avuç ileri çalgının kenarlarına değmemelidir. İki dirsek döndürülerek vücuda yapıştırılmamalı, dirsekler vücuttan 45 derecelik bir açı yapacak biçimde durmalı ve iki el çalgıyı gğşn önünde tutmalıdır (Egüz, 1978, s. 9).

şekil 8. Melodikanın tutulma şekli (Yavaş, 2009, s. 2).

şekil 8'e göre melodikanın tutulma şeklinde parmakları kullanırken nelere dikkat edilmesi gerektiği görülmektedir. İlk olarak sol elin melodikanın arka kısmında nasıl konumlandırılacağı yer almaktadır. Sol elde baş parmak hariç diğer dört parmaklar kayışın arasından geçirilerek parmakların kök kısmına gelecek şekilde konumlandırılır. Baş parmak ise yaklaşık olarak 70 derecelik açı ile resimde görüldüğü gibi destek amaçlı kullanılır.

şekil 9. Melodikayı kavrama şekli (Yavaş, 2009, s. 2).

şekil 8'deki konumlandırma ile bağlantılı olarak şekil 9'da dört parmağın nasıl katlandėı görülmektedir. Devamında ise melodikaya hakim olabilmek için baş parmaktan destek alındığı anlaşılmaktadır. Melodikanın şekil 9'da ki konumu dikey şekildedir. Baş

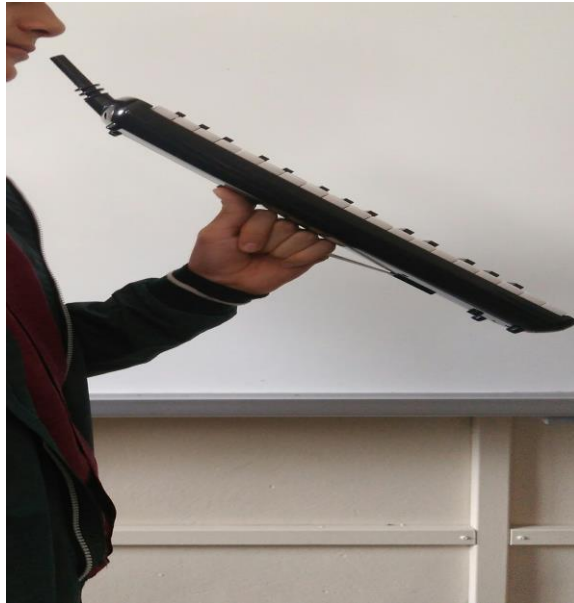
parmak, yatay durumlarda yapılan konumlandırmalarda aynı şekilde sabit tutulur (bkz. şekil 11).

Şekil 10. Melodikanın hortumsuz çalınma şekli.

Şekil 10'da ağızlık ve sağ elin nasıl konumlandırıldığı görülmektedir. Ağızlığın yerleştirilmesinde dişlerin ön kısmında konumlanmasına dikkat edilmelidir. Sağ el ve ağız konumlandırıldıktan sonra melodika yaklaşık olarak 45 derecelik bir açı ile eğik bir biçimde tutulmaktadır. Dudaklar ise ağızlığın uç kısmında yavaşça kapatılmalıdır. Burada bütün yan kısımların kapatılmış olmasına dikkat edilmelidir.

Sağ el parmakları hareket ettirilirken tuşların üzerinden fazla uzaklaştırılmamalıdır. Bu tarz yanlış hareketler gereksiz enerji harcanmasına ve yanlış tuşlara basılmasına sebep olabilir. Tuşlara ise piyanoda olduğu gibi parmak uçlarıyla basmak gerekmektedir. Tuşe üzerindeki dört parmağın kullanımında parmaklar içe doğru eklem bölgelerinden kırılarak hareket ettirilmemelidir.

Şekil 11. Melodikanın sol el tutulma şekli.

Şekil 11’de melodikanın gövde veya göğüse dayanmasını önlemek için sol kolun hafif olarak yukarı doğru kalkık konumlandırıldığı görülmektedir. Bu konumlandırma ile kişi melodikayı çalmaya hazır hale gelir.

Şekil 12. Melodikanın sağ el tutulma şekli.

Şekil 12’de sağ kol yaklaşık olarak 120 derecelik açı ile konumlanır. Sağ kolun bu açı ile yapılan konumlandırılması son derece önemlidir. Yukarı doğru fazla bir açı ile kaldırılan kol hem kasılmalara hem de melodikanın yanlış tutulmasına sebep olur. Ayrıca sağ el bileği ise çok fazla kubbelenme oluşturulmadan konumlandırılmalıdır. Sol ise kayış içerisinde nizami pozisyonunu almalıdır (bkz. şekil 11-12). Bununla birlikte vücut dik bir pozisyonda olmalı ve eğik durulmamalıdır. Yanlış bir vücut pozisyonu çalmayı olumsuz etkileyebilir ve kişinin çabuk yorulmasına sebep olabilir.

Şekil 13. Bilek hareketi (Yavaş, 2009, s. 3).

Şekil 13’de sağ el pozisyonu karşı bakış açısı ile pekiştirilmeye çalışılmıştır. Sağ elin bilek kısmındaki yuvarlaklığın kubbelenme oluşturulmadan pozisyon aldığı görülmektedir. Ayrıca baş parmak hariç diğer parmaklar tuşeye uç kısımları ile baskı uygulamaktadır. Her bir parmak farklı tuşlara yerleştirilmiştir.

Çalma pozisyonları.

Melodikayı değişik şekillerde çalmak mümkündür. Bunlardan ilki ağızlıklı çalma yöntemidir.

Ağızlıklı çalma yöntemi ayakta veya oturarak uygulanabilir. Bu yöntemde sol el melodikayı sırt bölgesinden kavrar ve sağ el çalma pozisyonu alır. Ağızlıklı çalma yönteminde melodikanın uç kısmında bulunan ağızlığa üflerken dişlerin ağızlığa değmemesi gerekir. Dudakların ağızlığın önündeki halkayı aşmayacak şekilde kavranmasına ve üflemenin bu konumlamaya ile gerçekleştirilmesine dikkat edilmelidir.

Şekil 14. Ağızlıkla çalma şekli.

Şekil 14’e göre melodikanın yatay şekilde konumlandırıldığı görülmektedir. Bu konumlandırma şekli tuşlara hakimiyet sağlanmasını kolaylaştırmaktadır. Resim detaylı bir şekilde incelendiği zaman sol elin boşta kaldığı görülmektedir. Bu durum hortum ağızlığının sol el ile tutulabileceğini göstermektedir. Ayrıca ağızlıklı çalma şeklinde olduğu gibi dilin ağızlığa değdirilmemesine de dikkat edilmelidir. Bu çalma şekli sıranın olmadığı veya kullanılmadığı durumlarda tercih edilmektedir.

Şekil 15. Hortumlu melodika çalma.

Şekil 15'e göre melodika yatay bir şekilde konumlandırılır. Sandalyeye sırt eğik gelmeyecek bir şekilde oturulur ve hortumlu melodika önce sağ el parmakları her bir tuşa denk gelecek şekilde konumlandırılarak sonrasında da hortum ağıza uygun bir şekilde yerleştirilerek çalınır. Bu pozisyon oturularak çalındığı için diyafram sesine özen gösterilerek çalınmalıdır. Öğrenciler bu şekilde çalımdan çok rahat ettikleri için, şekilde gösterilen çalma pozisyonu, öğrencilerin en çok tercih ettiği çalma şeklidir.

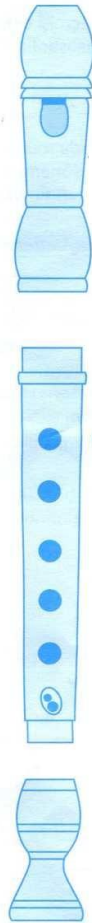
Şekil 16. Melodikanın yanlış tutulma şekilleri.

Melodikanın özellikleri.

Eğitim müziğinde, müzik yapmaya yarayan en doğal, en ucuz ve en etkili araç insan sesidir. Doğru ve güzel şarkı söyleyebilmek için, düzenli ve basınçlı bir nefese gerek vardır. Tüm üflenerek çalınan çalgılar, bu ana amaca yardımcı olurlar. Melodikanın akortlu bir çalgı olması, nefes basıncının azalıp çoğalmasından etkilenmemesi, daha açık bir deyimle, tizleşip pesleşmemesi ona ayrıca bir üstünlük sağlar. Melodika (5-6) yaş çocuğundan başlayarak, gençler ve yetişkinleri de içine alan geniş bir topluluğun çalmasına elverişlidir. Melodika en küçük yaştakiler tarafından bile kolayca taşınabilecek bir çalgıdır. Melodikanın ses rengi, ses alanı ve uzayabilen sesleri, insan sesiyle uyum sağlamaya elverişlidir. Tek melodikayla çok sesli çalınabilir.melodika ailesini oluşturan, soprano,alto tenör ve bas türleri bir araya getirilerek de daha ileri düzeyde müzik yapabilme olanağı elde edilebilir (Egüz, 1978, s. 5).

Blokflütün yapısı ve bakımı.

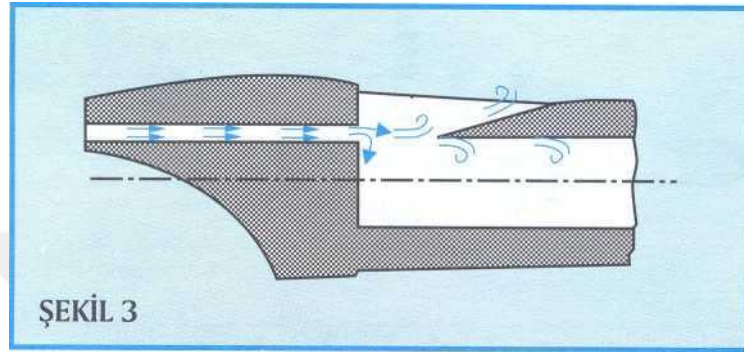
Akciğerlerin alt kısmıyla alınan nefese diyafram nefesi denir. Sağladığı yararlardan dolayı, müzik eğitiminde (ses-çalgı eğitiminde) diyafram nefesi kullanılmalıdır. Diyaframdan gönderilen nefesin, blokflütün baş kısmındaki düdüğe çarparak kırılmasıyla ses üretilmiş olur. Blokflüt baş, gövde ve uç kısmı olmak üzere üç bölümden meydana gelmektedir.

Şekil 17. Blokflüt (Aydoğan & İlik, 2014, s. 2).

Blokflütün ses üretimi hava tüneli, blok (dil) ve düdük yardımıyla oluşturulur. Gövde kısmı ise baş ve uç kısmının arasında yer almaktadır. Nefes ilk olarak gövde kısmından uç kısma doğru gönderilir. Ses baş kısmında oluşur ve gövde kısmında yer alan deliklerin açılıp kapatılmasıyla birlikte farklı seslerin üretimi gerçekleştirilir. Bu sesler ince ve kalın sesler olarak notalara göre farklılık gösterirler.

Blokflütler genellikle üç parçadan oluşur. Gövde kısmı bazı blokflütlerde tek parça olarak görülmektedir. Hava çıkışı son olarak gövde kısmından elde edilir.

Şekil 18. Blokflütün ağızlık kısmı (Aydoğan & İlik, 2014, s. 2)

Şekil 18 incelendiği zaman blokflüt'ün ağız kısmı ile gövde arasında ince bir ses deliğinin bulunduğu görülmektedir. Nefesin gövdeye doğru iletildiği ilk kısım bu bölgedir.

Blokflüt çalmaya başlamadan önce bilinmesi gerekli bazı önemli hususlar.

Çalma öncesi dikkat edilmesi gereken temel noktalar, tutuş, üfleme (nefes verme tekniği) ve kullanım-koruma olarak sıralanabilir.

Blokflütte yer alan delik kısımların kapatılması gerekirse parmakların uç kısımları kullanılır. İlk olarak sol el baş parmağı ile alt delik kapatılır ve devamında sol elin diğer üç parmağı ile sırayla üstteki delikler kapatılır. Başta kalır ve kullanılmaz. Sağ elde ise ilk olarak baş parmak ile destek yardımı alınır. Sağ elin diğer parmakları ile başta kalan diğer delikler kapatılır. Sağ elin küçük parmağı kısa olduğundan dolayı flütün yapısına göre konumlanır. Tahta flütlerde ise delik yan tarafta bulunduğu için bu tarz bir uygulamaya gerek kalmaz.

Flütün üzerine bütün parmaklar konulduğu zaman deliklerden hava kaçmayacak şekilde parmakları bastırmak gerekir. Çok gevşek tutmak veya çok bastırmak doğru ses çıkmasını engeller (Özak, 1975, s. 1).

Blokflütü çalarken kalın seslere "du-dü", ince seslere "tu-tü" düşüncesiyle üflenmelidir. İki dudak arasında dişlere değdirilmeden tutulan düdük, sol el üstte, sağ el altta, vücuda 45°'lik bir açı yaparak üflenmelidir (Özak, 1975, s. 1).

Üfleme tekniğinde diyafram çok önemlidir. Doğru alınan nefes, ders boyu çalınan

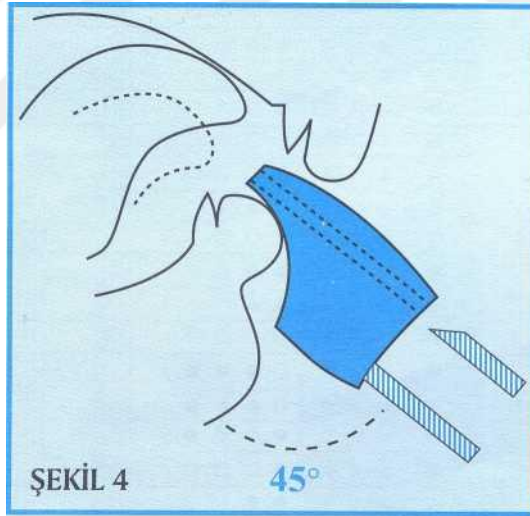
çalgının verimli bir hale dönüşmesini sağlar.

Blokflütte tutuş (pozisyon), temiz ses üretme (entonasyon) ve dil-parmak hareketi (artikülasyon) çok önemlidir. Bu üç noktayı birlikte düşünerek çalışılmalıdır.

Entonasyon flüt çalan kişiler için en büyük sorunların başında gelir. Üflemenin şiddeti, açısı, hava durumları ve ağızlık kısmının pozisyonu, entonasyonu etkileyen etkenlerin başında gelir (Özen & Albuz, 2017, s. 60).

Flütün içine verilecek nefes, çalınması istenen sese ve flütün kapasitesine göre değişiklik gösterir. Her sestten sonra nefes almak yanlıştır. Nefes alma yerleri virgül ile gösterilir şayet virgül yoksa, sus olan yerlerde veya uzun ses değerlerinde nefes almak doğru olur (Özak, 1975, s. 1).

Günümüzde yaygın bir biçimde kullanılan plastik blokflütler için özel bir bakım gerekmemektedir. Ancak ağaçtan yapılmış blokflütlerin içindeki nemin çalışma bitiminde temizleme çubuğu ile alınması ve zaman zaman da eklem yerlerinin yağlanması gerekir (Aydoğan & İlik, 2016, s. 2).

Şekil 19. Blokflütün ağızlık kısmı (Aydoğan & İlik, 2016, s. 2).

Blokflütün kullanılışı ve korunmasında dikkat edilmesi gereken noktalar aşağıda sıralanmıştır.

Blokflütlerin farklı çeşitleri bulunmakla beraber tınları genellikle birbirine benzerdir. Plastik malzemeden yapılan ve okullarda sıklıkla tercih edilen blokflütler üç parçadan oluşur. Tahta malzemeden yapılan blokflütler ise iki parçadan oluşur. Tüm blokflütlerde çalma tekniği aynıdır. Her çalgıda olduğu gibi tüm blokflütler de yüksek yerden düşürülmemelidir. Ayrıca aşırı sıcak ve soğuk ortamlarda muhafaza edilmemelidir.

Özellikle ağaç olan blokflütler nemli veya sıcak ortamlarda bırakılmamalı ve

kullanıldıktan sonra temizleme fırçası yardımıyla bakımı yapılmalıdır. Tüm blokflüt çeşitlerinin iç kısmı çalındıktan sonra nemli kaldığı için temizliği anında yapılmalıdır. Öğrenciler blokflütlerini yıkamamaları konusunda uyarılmalıdırlar.

Blokflüt Eğitimi

Enstrüman eğitiminde flüt eğitimi, enstrümanı aktif bir biçimde amaçlara yönelik kişinin flüt çalmayı geliştirmesi için sürdürülen eğitim sürecidir. Flüt çalmayı hedefleyen kişiye verilen eğitimin iyi ve başarılı bir sonuca ulaşabilmesi için flüt eğitiminin üst aşamaya ilerlemesi hedeflenmektedir (Ergüder & Kürklü, 2006, s. 5).

Flüt, müzik eğitiminde öğrencinin enstrüman, işitme, ses eğitimi ve yaratıcılık geliştirip sürdürme gibi müzik eğitiminin hedeflerini yerine getiren önemli bir gereçtir (İlik, 1990: Akt. Üstün, 2012).

Flüt eğitim ve öğretim kapsamında kademeli bir şekilde; teknik araştırma ve egzersizleri, Türk ve Dünya bestecilerinin yapıtlarından örnekleri, eğitim müziği örneklerini, flüt kaynakçaları ile okullardaki müzik eğitiminde öğrenme ve öğretme yöntemlerini kapsamaktadır (Ergüder & Kürklü 2006, s. 5).

Blokflüte üflenilen bütün havanın sese dönüşebilmesi, yan flüte üflenilen havanın ise sadece belli bir bölümünün sese dönüşebilmesi blokflütle yan flüt arasındaki en önemli ayrımlardan biridir (Ataman, 2016, s. 55).

Blokflüt ve Müzik Eğitimi

Çoksesli müzik yapma zevkini ve alışkanlığını sağlayan "blokflüt ailesi"nde en çok kullanılan ve en yaygın olanı "do soprano blokflüt"tür (Aydoğan & İlik, 2016, s. 1).

Dört ayrı insan sesine karşılık düşünülen blokflüt, soprano, alto, tenor ve bastan oluşmakta ve buna "blokflüt ailesi" denilmektedir. Ses, yapı ve teknik özellikleri farklılıklar gösteren bu çalgı grubuna, daha sonraları piccolo (küçükflüt) ve "dubl bas" (büyük bas) da eklenmiştir (Aydoğan & İlik, 2016, s. 1).

Blokflüt müzik derslerinde yaygın olarak kullanılan bir çalgıdır. Bir öğretmen çalgısı olmasının yanı sıra öğrenciler tarafından kullanılması ön görülen bir çalgıdır. Temin edilmesinde ve çalınmasında sağladığı kolaylıklar, kullanım durumundaki sıklığı artıran etkenlerin başında gelmektedir. Toplu ve bireysel olarak da çalınabilir. (Ünal, 1987: Akt. Kocabaş, 1995, s. 8).

Bugün ülkemizin en yaygın biçimde kullanılan müzik eğitimi çalgısı blokflüttür. Anadolu'da nefesli bir halk çalgısı olan dilli kavalın ilerletilmiş ve tektipleştirilmiş biçimidir,

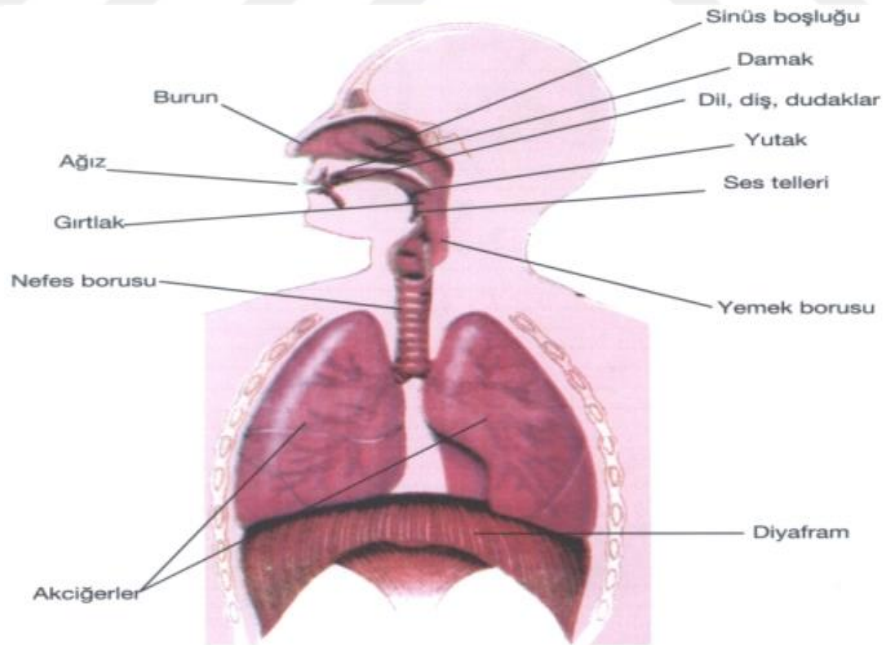
geçmiş çok eski çağlara uzanır (Aydoğan & İlik, 2016, s. 7).

Tüm bu nedenlere bağlı olarak “blokflütün insan sesine en yakın tınıya sahip olması, ekonomik açıdan ucuz ve kolay taşınır olması, iyi bir kulak eğitimi gereci ve gerçek bir sanat çalgısı olması bakımından fonksiyonelliği olan bir araç olduğu düşünülmektedir (Ünal, 1987: Akt. Kocabaş, 1995, s. 8). Bununla birlikte bir diğer çalışmada Kocabaş; okullarda en çok kullanılan enstrümanın blokflüt ailesinin en küçüğü olan soprano dilliflüt dikkat çekmektedir ve dilliflüt için çok sesli ve tek sesli yazılmış oldukça zengin bir sanat müziği dağarcığı olduğunu belirtmektedir (Kocabaş, 1995, s. 8).

Flütün ses boğumları bölgeleri kalın, orta ve ince olmak suretiyle üçe ayrılmaktadır. Orta kısmın tatlı, kalın kısmın da karakteristik bir sesi vardır. İnce bölge dokunaklı, hassas, rüzgârların getirdiği neşe dolu bir his bırakmaktadır (Şenol ve Demirbatır, 2011, s. 583).

Fonetik alfabede ağızlık vazifesi görmek üzere bu nefes sazının büyük ve küçük flüt vardır (Gazimihal, 1961, ss .93-94).

“Göğüs kafesinin kullanımı flütistler ve şancılarda aynı şekildedir. İkisi de aynı metodu uygularlar. Eğik duran bir insandan kaliteli bir ses çıkmaması gibi kamburlaşmış bir kişi de iyi flüt çalamaz. Kişi omuzlarını yükselterek gırtlakının sıkışmasına, sebep olur, bu yanlış bir harekettir (Turgay 1993: Akt. Üstün, 2012).

Şekil 20. Flütte hava akımı (Meb, 2009, s. 71).

Ünal (1987) blokflütün eğitimi, kolay çalımı ve gerçek bir sanat enstrümanı olmasından dolayı müzik eğitim programlarında yer alması gerektiğini vurgulamıştır. Blokflüt eğitimiyle, çocukların ulusal bir dil olan müzik dilini öğreneceklerini ve bu muhteşem dil ile kendilerini ifade etme imkanına sahip olacaklarını belirtmektedir (Akt.

Flüt eğitimine başlamayı düşünen öğrencilerin sahip olması gereken özellikler şu şekildedir:

Flüt eğitimine başlayacak bireyde öncelikli olarak bulunması gereken özellikler şöyledir; Ses özelliği: Eğitim alacak kişilerin kronik, süregelen bir ses rahatsızlığı veya kısıklığı olmamalıdır. Konuşma özelliği: Eğitim alacak kişide sağlıklı bir şekilde eğitimi görebilmesi ve tamamlayabilmesine mani olacak konuşma bozuklukları (dilde kekemelik, pelteklik vb. noksanlar) olmamalıdır. Bedensel özellikler: Eğitim görecektir bireyde sağırılık, flüt çalmayı kısıtlayıcı bedensel bir hastalık, sakatlık, ve kusur (ellerde görülen parmakların eksik oluşu, elde yüksek düzeyde kalınlık, hareketsizlik ve sertlik, bacaklarda topallık, solaklık vb.) olmamalıdır. (İlik, 1994, s. 44).

Flüt eğitimi alacak kişileri seçme sırasında göz önünde bulundurulması gereken fiziksel özellikler aşağıda yer almaktadır. Liselerde, müzik eğitimi için başlangıç 14-16 yaş civarındır. Buna göre;

Enstrümanı uygun bir biçimde tutabilmek için; parmakların normal uzunlukta, yumuşak, hafif ve orantılı olması, parmakların aralarında bulunan perdelerin görünür olmaması, eklem yerlerinde sertleşme bulunmaması, parmak uçlarının hassas olması ve tırnak biçimlerinin doğal halinde olması, en önemlisi de yüzük parmağı rahat bir şekilde hareket edecek derecede sağlıklı olmalıdır. Uygun bir şekilde üfleyebilmek için; dudak, diş ve çene yapıları önemlidir. Sahip olunması gereken dudak ince ve normal bir yapıda olmalıdır. Ön dişler kusursuz ve düzgün olmalı, dişlerin aralarında bulunan mesafe, üst çene ve dişlerin önde yer alması, hitabet esnasında çıkan ısıklık ve “s” gibi sesler üflemenin bozulmasına neden olacak etmenlerdir. Alt dişlerin de normal şekilde olması, üflemeye mani olacak doğuştan ya da sonradan meydana gelen herhangi bir bozukluk olmaması gerekmektedir. Çene de ağızlık kısmının kolay bir şekilde yerleşmesi için normal durumda olmalıdır. Eller flütün perdelerinde bulunur durumdayken hareketi güçleştirici herhangi bir bozukluk olmamalıdır. Solak olmak parmakların hareket etmesinde sorun çıkarabilir. Fakat flüt çalmaya mani olmayacak şekilde kullanılıyorsa solaklık bozukluk veya kusur olarak görülmemelidir. Üflemeyle beraber dil, ağız boşluğu, burun yapısı, gırtlak ve diyaframa kadar inen soluk borusunda herhangi bir sorun görülüyorsa rahat bir şekilde enstrüman çalınabilir. Fakat burunda tıkanıklık yaşanması, ses tellerinin zarar görmüş ya da sorunlu olması, üst damakta fiziksel olarak kusurlar bulunması enstrüman kullanma açısından problem yaratabilir. Dil rahat bir biçimde hareket edebilecek özellikte olmalı, dilin altındaki dil bağı çok kalın ve önde bulunmamalıdır. (İlik, 1990: Akt. Ergüder & Kürklü, 2006).

Blokflüt Çalmanın Temelleri

Çalgı eğitimi, bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünüdür (Parasız, 2009, s.4). Bir çalgıyı icra etmede olumlu bir sonuca ulaşabilmek için o çalgı hakkında tarihi ve teknik anlamda belli bir bilgi birikimine sahip olmanın yanında, kullanılan enstrümanla duyguları net ve rahat bir şekilde ifade edebilmek için, ruhsal ve bedensel yeteneğin de gelişmiş olması gerekmektedir (Fenmen, 1991: Akt. Ergüder & Kürklü, 2006).

Çalgı eğitiminde müziğe ilişkin temel ilke ve kavramlar üzerinde durulmakla birlikte öğrencilerin hızlı ve etkili öğrenmelerini sağlayacak yöntemlerin de geliştirilmesi

gerekmektedir. Bu nedenle, eğitimci belirlediği amaçlara daha hızlı ulaşmak için öğrenme durumlarını geleneksel öğretim yöntemleri desteğiyle yeniden düzenleme ihtiyacı duymalıdır (Uludağ, 2016, s. 3).

Flüt eğitiminde ruhsal, bedensel, duygusal ve zihinsel açıdan bütün konulara ve etkileşimlere değinecek şekilde belirlenmiş beş öğrenme bölümünden biri olan, ‘Flüt Çalmanın Temelleri’ öğrenme bölümü ve içeriği açısından tüm bölümlerin konu ve temaları ile bütünlük içindedir. Bu yüzden öteki öğrenme bölümlerinin içinde ulaşılması beklenen hedefler geliştirilirken, bahsedilen öğrenme bölümünün içeriğinin çeşitli uygulamalarla bağlantılı olması sağlanmıştır. Bu bağlamda; öğrenme alanı, sınıfların tamamında, flüt tekniklerini, flüt ve flüt eğitiminin tarihsel gelişimini içermektedir (Ergüder & Kürklü 2006).

Bir diğer husus da flüt çalmanın temelinde tonalitenin yeri ve öneminin çok büyük olduğudur. Etkili bir ses tınısı flüt çalmanın temel unsuru olarak görülebilir. Flüt çalan kişi tonu etkin bir şekilde sağlamak için teknik çalışmalar yapmalı ve bu çalışmaları geliştirirken de sabırlı olmayı unutmamalıdır.

Dudak, duruş ve tutuş pozisyonları ile nefes ve dil tekniği flüt çalmanın temelini oluşturur. Öğrenme alanında bu teknik ve pozisyonlar sevilere ve sınıflara göre dağılım göstermektedir (Ergüder & Kürklü, 2006).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmada, yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada ortaöğretim müzik dersi programında kullanılan blokflüt ve melodika çalgılarının etkililik düzeylerini belirlemek için deneysel türlerden biri olan Solomon Dört Gruplu Desen seçilmiştir. Bu bağlamda iki deney iki kontrol grubu oluşturulmuştur. Bu desen özellikle iç geçerliği artırması açısından önemlidir. Bu araştırmada kullanılan deneysel desenin simgesel görünümü aşağıdaki gibidir.

Araştırma Modeli

Solomon dört gruplu deneysel modelde yansız atama ile oluşturulan ikisi deney, ikisi kontrol grubu olmak üzere dört gruba ilişkin simgesel görünüm Tablo 1’de gösterilmektedir (Campbell & Stanley, 1963, s. 8; Fraenkel & Wallen, 2011).

Tablo 1. Solomon Dört Grup Modeli Simgesel Gösterimi

Grup	Ön Test	Deneysel İşlem	Son Test
G ₁	O _{1.1}	X	O _{1.2}
G ₂	O _{2.1}		O _{2.2}
G ₃		X	O _{3.2}
G ₄			O _{4.2}

G₁ ve G₃ deney grubu, G₂ ve G₄ kontrol grubudur. O_{1.1} ve O_{2.1} ön test ölçümlerini, “O_{1.2}, O_{2.2}, O_{3.2} ve O_{4.2}” ise son test ölçümlerini simgelemektedir. Deneysel işlem ise “X” ile gösterilmiştir.

Modelin etkinliğinin saptanması için çeşitli karşılaştırmalar yapılır (Campbell & Stanley, 1963). Bu karşılaştırmalar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Solomon Dört Grup Modeli Etkililiğinin Saptanması İçin Yapılacak Karşılaştırmaların Simgesel Gösterimi

Sonuçların Etkililiği		
O _{1.2}	>	O _{1.1}
O _{1.2}	>	O _{2.2}
O _{3.2}	>	O _{4.2}
O _{3.2}	>	O _{2.1}
O _{3.2}	>	O _{2.2}
O _{1.2}	>	O _{4.2}

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın deseni, çalışma grubu ve özellikleri, veri toplama araçları ve veri analizleri başlık ve alt başlıklar halinde ayrıntılı biçimde aktarılmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu ve Özellikleri

Bu araştırmanın Solomon Dört Gruplu Deneysel Model ile gerçekleştirilen çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Erzurum Lisesi'nde öğrenim gören 21 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışma grubu öğrencilerine araştırmanın amacı, kim veya kimler tarafından yürütüleceği, deneysel işlem sürecinin ne kadar zaman alacağı, öğretim sisteminde uygulanacak konuların öğrencilere hangi teknik becerileri kazandıracağı, deneysel işlem sürecinin hangi ortamda uygulanacağı ve istedikleri zaman çalışmaya katılımdan vazgeçme özgürlüklerinin bulunduğu konularında bilgiler verilmiştir (Uludağ, 2016, s. 8).

Deney Grubu İçin Hazırlanan Deneysel İşlem

Deney grupları ile 8 haftalık süreç içerisinde gerçekleştirilen genel bilgiler aşağıda Tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3. Deney Grupları İçin Hazırlanan Deneysel İşlem

Ders ve İçerik Bilgileri	
Dersin Adı	Müzik
Dersin Amacı	Öğrencilere Hortumlu melodika çalgısı eşliğinde ortaöğretim düzeyi müzik dersi içeriğine uygun Türk müziği eserlerini çalabilme becerilerini kazandırabilmek.
Dersin Konusu	Türk müziği içerikli türkülerin seslendirilmesine yönelik çalışmalar
Araç ve Gereçler	Hortumlu Melodika, nota sehпасı, ayaklık, kamera, tripot
Öğrenci Sayısı	21
Grup Sayısı	2
Uygulama Basamakları	
1.Hafta	* Araştırmacı tarafından grupların ve yapılacak çalışmaların belirlenerek öğrencilere ön tanıtım yapılması. * Buselik makamı dizisi hakkında genel bilgiler * Buselik makamı dizisinde alıştırmalar * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi * Hız ve gürlük çalışmaları
2.Hafta	* Buselik makamının detaylıca incelenmesi * Tespit edilen eksiklikler üzerinde tamamlayıcı çalışmaların yapılması * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi * Hız ve gürlük çalışmaları
3.Hafta	* Buselik makamı dizisinde çıkıcı ve inici seyir kavramları * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi * Hız ve gürlük çalışmaları
4.Hafta	* Makamsal bütünlük etrafıca incelenerek öğretim sistemine çıkıcı ve inici alıştırmalar eklenmiştir * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi

Tablo 3. *Deney Grupları İçin Hazırlanan Deneysel İşlem (Devamı)*

5.Hafta	* Buselik dizide üç ses aralığında alıştırma * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi
6.Hafta	* Buselik Dizide Dört Ses Aralığında Alıştırma * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi * Makamsal bütünlük etrafıca incelenerek öğretim sistemine çıkıcı ve inici alıştırma eklenmiştir
7.Hafta	* Karcıgar makamı dizisinin tanıtılması * Karcıgar Dizide İki Ses Aralığında Alıştırma * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi
8.Hafta	* Karcıgar makamı dizisinde üç ve dört ses aralığında yazılan alıştırma hortumlu melodika ile seslendirilmesi

Deney grupları ile 8 haftalık süreç içerisinde gerçekleştirilen konular kategorize edilerek ve açıklanarak aşağıda gösterilmiştir.

Birinci hafta.

Öğretim sistemi aşamasının birinci haftasında ilk olarak öğrenci grupları belirlenmiştir. Bu aşamanın ardından öğrencilerin bilgi düzeylerinde bazı unsurlar araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Bu unsurlar aşağıda gösterildiği gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin bu çalışma öncesinde makam veya makam dizisi bilgilerine sahip olmadıkları tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin bu çalışma öncesinde solfej ve bona bilgilerine sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte bazı öğrencilerin portede nota yerlerini ve notaların tartım kalıplarını bilmedikleri görülmüştür.
- Deneysel işlem öncesinde tespit edilen diğer önemli bir durumda öğrencilerin hortumlu melodika çalgısına yönelik diyaframın doğru kullanabilmeleri ve düzgün üfleyebilmeleri noktalarında gerekli becerilere sahip olmadıklarıdır.
- Öğrencilerin bu çalışma öncesinde değiştirici işaretler, makamlara ait komalar ve notaların Türk müziğindeki adları hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

Bu tespitlerin ardından deney grubu öğrencileri ile öğretim sisteminin ilk aşamada yer alan çalışmalarına geçilmiştir.

Birinci aşamada öğrencilere Buselik makamı dizisi hakkında teorik bilgiler verilmiştir.

Buselik makamı

a- *Durağı*: Dügah perdesidir.

b- *Seyri*: Çıkıcıdır. Bezen çıkıcı- inici şeklinde de kullanılmıştır.

c- Dizisi : İki tip dizisi mevcuttur :

1- Yerinde buselik beşlisine hüseynde (5.derece) kürdi dörtlüsünün eklenmesinden oluşmuştur. (Buselik beşlisi +5. Derecede kürdi dörtlüsü).

2- Yerinde buselik beşlisine hüseynde (5.derece) hicaz dörtlüsünün eklenmesinden oluşmuştur .

d- Güçlüsü : Beşli ile dörtlünün ek yerindeki hüseyni perdesidir.

e- Asma karar perdeleri :Tonal dizi olarak karşılığı la minördür. Hüseyni perdesi üzerinde kurulan kürdi dörtlüsü ile oluşan dizi doğal minör; Hüseyni perdesi üzerinde kurulan hicaz dörtlüsü ile oluşan dizi ise armonik minördür.

f- Yedeni: Sol (nim zirgüle) perdesidir (Özkan, 2006, s. 123).

Bu aşamanın ardından deney grubu öğrencileri ile buselik makamı dizisi üzerinde alıştırma çalışması yapılmıştır. Bu çalışmanın içeriğini yeden karar ve güçlü şeklinde dizi olarak incelenmesi oluşturmuştur.

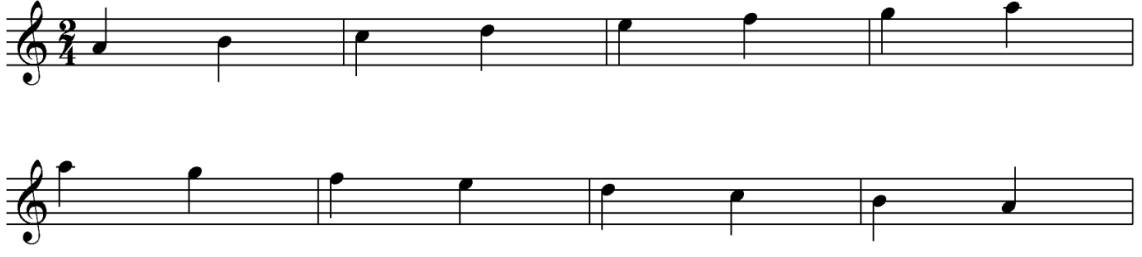
Şekil 21. Buselik dizi A düğâh perdesinde buselik beşlisine hüseynde kürdi dörtlüsü.

Birinci haftanın ilk bölümünde ayrıca Buselik makamı dizisini oluşturan notaların Türk müziğindeki isimleri gösterilmiştir.

Şekil 22. Buselik makamı.

Buselik makamının Türk müziği nazariyatındaki orijinal yapısının teorik olarak aktarılmasından sonra birinci haftanın ikinci bölümünde buselik makamı dizisinde gam (seyir) çalışması yapılmıştır.

Şekil 23. Dörtlük notalarla buselik makamı dizisinde gam çalışması.

İkinci hafta.

İlk haftada buselik makamı dizisi yeden karar ve güçlü seslerinin incelenmesi halinde gösterilmişti. İkinci haftada ise buselik dizisi açılarak düğah perdesinde buselik beşlisi gösterilmiş hüseyinde kürdi dörtlüsü eklenerek makam dizisi incelenmesi sonlandırılmıştır. Bu çalışma aşağıda gösterilmiştir.

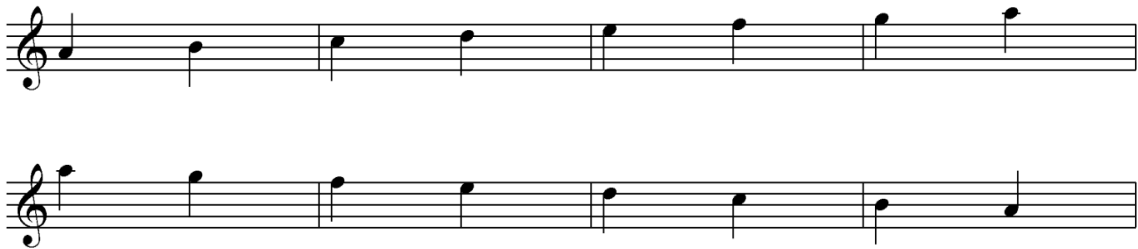

Şekil 24. Buselik dizi B düğah perdesinde buselik beşlisine hüseyinde hicaz dörtlüsü.

Üçüncü hafta.

Birinci haftada buselik makamı dizisi yeden karar ve güçlü seslerinin incelenmesi halinde gösterilmişti. İkinci haftada ise buselik dizisi açılarak düğah perdesinde buselik beşlisi gösterilmiş hüseyinde kürdi dörtlüsü eklenerek makam dizisi incelenmişti. Üçüncü haftada ise buselik makamı dizisinde çıkıcı ve inici seyir kavramları öğrencilere anlatılarak gerekli alıştırmalar eşliğinde makam dizisi incelenerek sonlandırılmıştır.

Bu çalışma aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 25. Buselik dizide çıkıcı-inici alıştırmalar.

Dördüncü hafta.

İlk üç hafta içerisinde buselik makamı dizi şeklinde öğrencilere tanıtılmış ve hortumlu melodika ile seslendirilmiştir. Devamında ise makamsal bütünlük anlatılarak çıkıcı ve inici alıştırmalar eklenmiş ve makamsal dizi çalışması sonlandırılmıştır. Dördüncü hafta çalışmalarında ise, buselik makamı dizisinde iki ses aralığında alıştırmalar yapılmış ve makamın pekiştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu çalışma aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 26. Buselik dizide iki ses aralığında alıştırma.

Beşinci hafta.

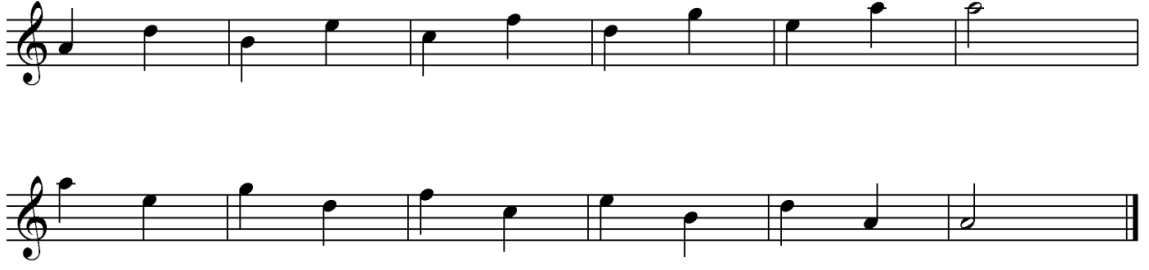
Dördüncü hafta yapılan iki ses aralığındaki çalışmaların ardından beşinci haftada üç ses aralığında yazılan alıştırma geçilmiştir. Beşinci haftada yapılan çalışmanın ilk evresinde öğrenciler belirli zorluklarla karşılaşmıştır. Bu zorlukları oluşturan en önemli sebep, alıştırmanın üç ses aralığında yazılmış olması ve buna bağlı olarak atlamalı bir ezgi dokusuna sahip olmasıdır. Hortumlu melodikanın daha pratik ve seslerin daha net elde edilmesi sebebiyle ders sonuna doğru öğrenciler alıştırma daha doğru bir şekilde seslendirmişlerdir.

Bu çalışma aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 27. Buselik dizide üç ses aralığında alıştırma.

Beşinci hafta gerçekleştirilen çalışmaların ikinci bölümünde buselik makamı dizisinde dört ses aralığında yazılan alıştırma seslendirilmiştir. Üç ses aralığında yapılan çalışmalarda elde edilen olumlu sonuçlar dört ses aralığında yapılan çalışmalara da yansımıştır. Öğrenciler dört ses aralığında yazılan alıştırma doğru ve rahat bir şekilde seslendirmişlerdir.

Şekil 28. Buselik dizide dört ses aralığında alıştırımlar.

Altıncı hafta.

Altıncı hafta çalışmalarının ilk bölümünde geçmiş haftalarda yapılan çalışmalardan farklı olarak Karcıgar makamı dizisinde yapılması planlanan genel bilgilere ve alıştırımlara geçilmiştir.

Karcıgar makamı

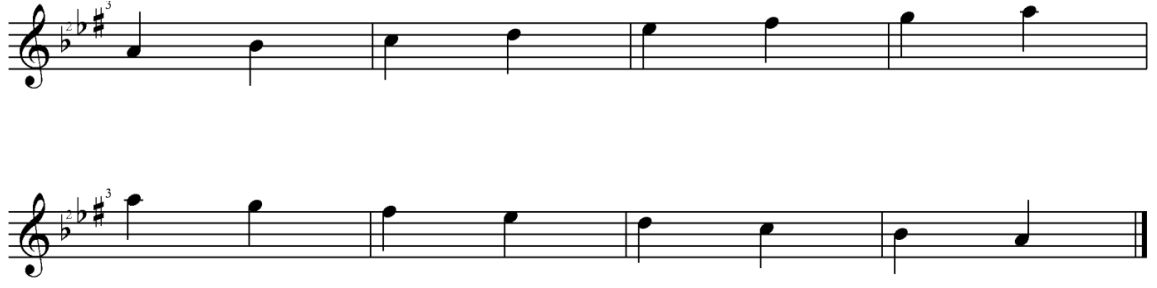
- Durak : Dügah perdesidir.
- Seyir: İnici-çıkıcıdır.
- Dizi: Yerinde bir uşşak dörtlüsüne, neva perdesinde bir hicaz beşlisinin eklenmesinden meydana gelir.
- Güçlü: Neva perdesidir.
- Donanım: Si koma bemol, mi bakiyye bemol ve fa bakiyye diyez.
- Asma karar; Neva perdesinde hicaz çeşnili yarım karar yapılır (Yılmaz, 1977, s.96).

Karcıgar makamı dizisinde ilk olarak dizinin basit dizilişi işlenmiştir. Dizi anlatıldıktan sonra hortumlu melodika ile seslendirilmiştir.

Şekil 29. Karcıgar dizi.

Karcıgar dizisi çalışmasının ardından makam dizisi detaylıca incelenmiş ve çıkıcı-inici alıştırımlarla birlikte konu pekiştirilmiştir. Buselik makamı dizisinde yapılan çalışmalar öğrencilerin karcıgar makamı dizisini kavraması noktasında etkili olmuştur. Bu etki özellikle öğrencilerin çalgı becerilerinde kendini göstermiştir.

Şekil 30. Karcıgar dizide çıkıcı-inici alıştırmalar.

Yedinci hafta.

Altıncı hafta içerisinde karcıgar makamı dizi şeklinde öğrencilere tanıtılmış ve hortumlu melodika ile seslendirilmiştir. Devamında ise makamsal bütünlük anlatılarak çıkıcı ve inici alıştırmalar eklenmiş ve makamsal dizi çalışması sonlandırılmıştır. Yedinci hafta çalışmalarında ise, karcıgar makamı dizisinde iki ses aralığında alıştırmalar yapılmış ve makamın pekiştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu çalışma aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 31. Karcıgar dizide iki ses aralığında alıştırmalar.

Sekizinci hafta.

Araştırmanın sekizinci haftasında buselik makamı dizisinde üç ses aralığında yazılan alıştırmalara geçilmiştir. Bir önceki çalışmalarda ve özellikle beşinci haftada yapılan çalışmanın ilk evresinde öğrencilerin belirli zorluklarla karşılaştığı görülmüştür. Tespit edilen bu problemlerin giderilmesinde hortumlu melodikanın daha pratik şekilde seslendirilmesi ve seslerin daha net bir şekilde üretilmesi etkili olmuştur. Bu sebeple öğrenciler sorumlu oldukları çalışmaları daha rahat seslendirmişlerdir.

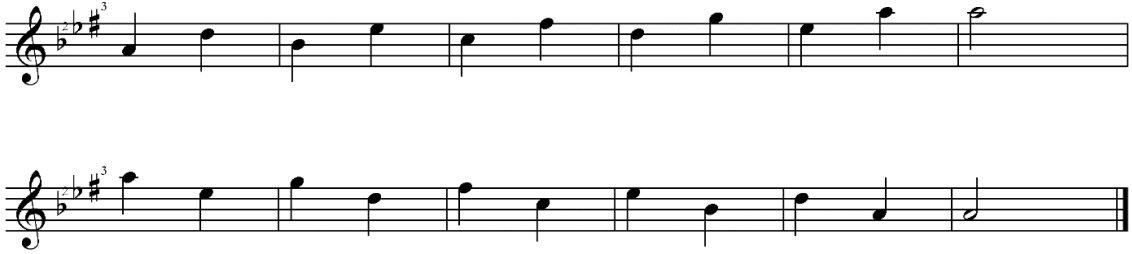
Sekizinci hafta gerçekleştirilen çalışmaların ikinci bölümünde karcıgar makamı dizisinde üç ve dört ses aralığında yazılan alıştırmalar seslendirilmiştir. Üç ses aralığında

yapılan çalışmalarda elde edilen olumlu sonuçlar dört ses aralığında yapılan çalışmalara da yansımıştır. Öğrenciler dört ses aralığında yazılan alıştırmaları doğru ve rahat bir şekilde seslendirmişlerdir. Öğrencilerin performans düzeylerinde görülen bu olumlu etkilerde hortumlu melodikanın etkisi oldukça büyüktür.

Sekizinci hafta içerisinde yapılan çalışmalar aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 32. Karcıgar dizide üç ses aralığında alıştırma

Şekil 33. Karcıgar dizide dört ses aralığında alıştırma.

Öğretim sisteminin ilk haftalarında buselik makamının ve son haftalara doğru ise karcıgar makamının incelendiği görülmektedir. Yapılan bu çalışmaların gözden geçirilmesi ve tespit edilen eksikliklerin ortaya konulması sekizinci haftanın yapılandırılmasında önemli rol oynamışlardır. Öğretim sistemi içerisinde iki makam dizisinin ele alınması öğrencilerin performanslarını olumsuz yönde etkilememiş ve hortumlu melodika sayesinde seslendirme düzeylerini olumlu yönde etkilemiştir.

Kontrol Grupları İçin Hazırlanan Deneysel İşlem

Kontrol grubu ile 8 haftalık süreç içerisinde gerçekleştirilen konular kategorize edilerek ve açıklanarak aşağıda gösterilmiştir. Deney grupları ve kontrol grupları arasında yapılan çalışmalar arasında ki en belirgin fark, deney gruplarında hortumlu melodikanın deney gruplarında ise flütün kullanılmış olmasıdır.

Tablo 4. Kontrol Grupları İçin Hazırlanan Deneysel İşlem

Ders ve İçerik Bilgileri	
Dersin Adı	Müzik
Dersin Amacı	Öğrencilere blokflüt çalgısı eşliğinde ortaöğretim düzeyi müzik dersi içeriğine uygun Türk müziği eserlerini çalabilme becerilerini kazandırabilmek.
Dersin Konusu	Türk müziği içerikli türkülerin seslendirilmesine yönelik çalışmalar
Araç ve Gereçler	Blokflüt, nota sehpa, ayaklık, kamera, tripot
Öğrenci Sayısı	21
Grup Sayısı	2
Uygulama Basamakları	
1.Hafta	* Araştırmacı tarafından grupların ve yapılacak çalışmaların belirlenerek öğrencilere ön tanıtım yapılması. * Buselik makamı dizisinde alıştırma * Çalışmaların flüt ile seslendirilmesi * Hız ve gürlük çalışmaları
2.Hafta	* Buselik makamının detaylıca incelenmesi * Tespit edilen eksiklikler üzerinde tamamlayıcı çalışmaların yapılması * Çalışmaların flüt ile seslendirilmesi * Hız ve gürlük çalışmaları
3.Hafta	* Buselik makamı dizisinde çıkıcı ve inici seyir kavramları * Çalışmaların flüt ile seslendirilmesi * Hız ve gürlük çalışmaları
4.Hafta	* Makamsal bütünlük etrafıca incelenerek öğretim sistemine çıkıcı ve inici alıştırma eklenmiştir * Çalışmaların flüt ile seslendirilmesi
5.Hafta	* Buselik dizide üç ses aralığında alıştırma * Çalışmaların flüt ile seslendirilmesi
6.Hafta	* Buselik Dizide Dört Ses Aralığında Alıştırma * Çalışmaların hortumlu melodika ile seslendirilmesi * Makamsal bütünlük etrafıca incelenerek öğretim sistemine çıkıcı ve inici alıştırma eklenmiştir
7.Hafta	* Karcıgar makamı dizisinin tanıtılması * Karcıgar Dizide İki Ses Aralığında Alıştırma * Çalışmaların flüt ile seslendirilmesi
8.Hafta	* Karcıgar makamı dizisinde üç ve dört ses aralığında yazılan alıştırma flüt ile seslendirilmesi

Deneysel işlem sürecinin tüm haftalarında tespit edilen en önemli ortak problem, tüm çalışmaların seslendirilmesinde görülen blokflüt kaynaklı seslendirme güçlükleridir. Özellikle Türk müziği içerikli çalışmaların ve makam dizileri destekli alıştırma çalışmalarının seslendirilmesinde büyük zorluklar yaşanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma sürecinde kullanılan veri toplama araçları: “Genel Tarama” (literatür taraması), UGAF (Bkz. Ek 1) ve DPA (Bkz. Ek 2 ve Ek 3) şeklindedir. Uzman görüşü alma formu kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla alanında uzman iki öğretim üyesinin görüşleri

alınmıştır. UGAF’ da yer alan veriler analiz öncesinde beşli likert tipi tutum ölçeğiyle ilgili dereceli puanlama anahtarı ölçüt soruları şu şekildedir:

1. Ölçme aracı, konunun içeriğini kapsamaması ve ölçmesi bakımından geçerlidir.
2. Ölçme aracı, konunun amaçlarını değerlendirmesi bakımından geçerlidir.
3. Ölçme aracı, konunun hedef davranışları öğrenciler üzerinde gözlemlemesi bakımından geçerlidir,
4. Ölçme aracı, kullanılan teknikler açısından,
5. Ölçme aracı, deneysel işlem süreci sonucu sağlanabilecek gelişmeyi değerlendirme bakımından geçerlidir.
6. Ölçme aracı, objektif özellikler taşıması açısından geçerlidir.
7. Ölçme aracı, uygulanabilirlik açısından geçerlidir.
8. Ölçme aracı, anlaşılabilirlik açısından geçerlidir.
9. Ölçme aracı, zaman kullanımı açısından geçerlidir.
10. Ölçme aracı, puanlama açısından geçerlidir.

DPA’ da (Dereceli puanlama anahtarı) beşli likert tipi tutum ölçeğiyle ilgili dereceli puanlama anahtarı kriter soruları:

1. Doğru ritimle çalabilme,
2. Doğru tempo ile çalabilme,
3. Parçayı bir bütün halinde çalabilme,
4. Nefesi doğru kullanabilme ve
5. Diyaframı doğru kullanabilme şeklindedir.

Dereceli puanlama anahtarı ile uzmanlar, ulaşılan nicel verilerin güvenilirliğini saptamak için puanlayıcılar arası güvenilirliği incelemiştir. Bu maksatla puanlayıcılar arasında korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre puanlayıcılar arasında korelasyon katsayısı 98,9’dur. Elde edilen sonuca göre uzmanlar tarafından puanlayıcılardan ulaşılan verilerin güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Gruplardaki kişi sayısı 15’in altında olması nedeniyle verilerin analizinde parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Araştırmalarda örneklem oluşturan grupların büyüklüğünün 15’in altında olduğu durumlarda parametrik olmayan testlerin kullanılması bir zorunluluktur (Büyüköztürk, 2010,s. 8). Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Mann-Whitney U Testi iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2010, s. 155). Verilerin çözümlenmesinde 0.05 önem düzeyi olarak kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde öncelikle deneysel işlem öncesinde öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan denklik testinin sonuçları verilmiştir. Ardından ise kontrol ve deney gruplarından elde edilen ön test ve son test sonuçlarına ilişkin bulgular sunulmuştur.

Puanlayıcıların vermiş oldukları puanlara göre oluşturulan kontrol ve deney grupları ve öğrencilerin puan ortalamaları Tablo 5`te gösterilmiştir. Öğrencilerin ad ve soyad bilgileri kısaltılarak sunulmuştur.

Tablo 5. *Denklik Testi Sonuçları*

Deney	Puan	Kontrol	Puan	Deney	Puan	Kontrol	Puan
Grubu 1	Ortalaması	Grubu 1	Ortalaması	Grubu 2	Ortalaması	Grubu 2	Ortalaması
M.Ç.	48	Y.B.	53	N.K.	90.5	O.Ç.	89.5
U.K.S.	52.5	M.P.	84.5	U.D.	94	M.Y.	93
S.Ü.S.	89.5	D.K.	46	M.H.N.	47.5	S.B.	91.5
M.B.	86.5	E.Ö.	90	D.B.	48	T.K.	48
B.Ö.	92	M.B.	91	E.D.	42	S.Ş.	47.5
T.D.	46	O.K.	92	Y.B.	46.5	M.E.	50
M.İ.S.	89	İ.D.	44	E.D.	88	A.A.K.	48
Genel	71.93	Genel	71.50	Genel	65.21	Genel	66.79
Ortalama	(SS: 21.75)	Ortalama	(SS: 22.59)	Ortalama	(SS: 24.11)	Ortalama	(SS: 23.00)

Tablo 5`e göre deney grubu 1 ($X=71,93$), kontrol grubu 1 ($X=71,50$), deney grubu 2 ($X=65,21$) ve kontrol grubu 2 ($X=66,79$) blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerilerine ilişkin puan ortalamalarına göre grupların denk oluşturulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alt Problem-1: Araştırmanın birinci alt problemi “*Çanakkale Türküsü* adlı eserde kontrol-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama öncesinde blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde belirtilmiştir.

Kontrol-1 ve deney-1 grubu öğrencilerinin “*Çanakkale Türküsü*” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine ilişkin ön test sonuçları Tablo 6`da gösterilmiştir.

Tablo 6. Kontrol-1 ve Deney-1 Gruplarının “Çanakkale Türküsü” Adlı Eseri Çalma Becerilerine İlişkin Ön Test Puanları

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol-1	7	8.14	57	20	-.61	.54
Deney-1	7	6.86	48			
Toplam	14					

Tablo 6`daki sonuçlara göre kontrol-1 ve deney-1 grubunu oluşturan öğrencilerin blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerilerine ilişkin puanları arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark bulunmamıştır (U= 20; p>.05). Analiz sonuçları incelendiğinde blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerileri bakımından deney-1 grubundaki katılımcılarla kontrol-1 grubu katılımcıları sıra ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir.

Alt Problem-2: Araştırmanın ikinci alt problemi “*Katibim adlı eserde kontrol grubu-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama öncesinde blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?*” şeklinde belirtilmiştir.

Kontrol-1 ve deney-1 grubunda yer alan öğrencilerinin “Katibim” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine ilişkin ön test sonuçları Tablo 7`de gösterilmiştir.

Tablo 7. Kontrol-1 ve Deney-1 Gruplarının “Katibim” Adlı Eseri Çalma Becerilerine İlişkin Ön Test Puanları

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol-1	7	5.57	39	11	-1.82	.070
Deney -1	7	9.43	66			
Toplam	14					

Tablo 7`deki analiz sonuçları kontrol-1 ve deney-1 grubunu oluşturan öğrencilerin hortumlu melodika ve blokflüt çalma becerilerine ilişkin puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermektedir (U= 11; p>.05). Analize ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerileri bakımından deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olmalarının istatistiki olarak önemli olmadığı ifade edilebilir.

Alt Problem-3: Araştırmanın üçüncü alt problemi “Çanakkale Türküsü adlı eserde kontrol grubu-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde belirtilmiştir.

Kontrol-1 ve deney-1 grubunun “Çanakkale Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerilerine ilişkin son test sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Kontrol-1 ve Deney-1 Grubu Öğrencilerinin “Çanakkale Türküsü” Adlı Eseri Becerilerine İlişkin Son Test Puanları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol-1	7	4	28	0	-3.19	.001
Deney -1	7	11	77			
Toplam	14					

Tablo 8’e ait sonuçlara bakıldığında kontrol-1 ve deney-1 grubundaki öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine yönelik sıra ortalamaları arasında farklılıklar olduğu gözlenmektedir ($U= 0$; $p<.05$). Analize ilişkin değerler incelendiğinde blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerileri bakımından deney grubunda yer alan öğrencilerinin kontrol grubundakilere göre daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmektedir. Buna göre deneysel işlemlerin öğrencilerin blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerilerini istatistiksel olarak önemli düzeyde arttırdığı söylenebilir.

Alt Problem-4: Araştırmanın dördüncü alt problemi “Katibim adlı eserde kontrol grubu-1 ile deney grubu-1 öğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde belirtilmiştir.

Kontrol-1 ve deney-1 grubunun “Katibim” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine ilişkin son test sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Kontrol-1 ve Deney-1 Grubu Öğrencilerinin “Katibim” Adlı Eseri Çalma Becerilerine İlişkin Son Test Puanları

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol-1	7	4,21	29,5	1.5	-3.00	.003
Deney-1	7	10,79	75,5			
Toplam	14					

Tablo 9’daki analiz sonuçları kontrol-1 ve deney-1 grubunu oluşturan öğrencilerin “Katibim Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine yönelik

puanlarının değiştiği ve bu değişiminde anlamlı olduğu saptanmıştır ($U= 1,5$; $p<.05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerileri bakımından deney grubunda yer alan öğrencilerin kontrol grubu öğrencilerine göre puanlarının daha fazla olduğu görölmektedir. Bu sonuçlara göre deneysel işlemlerin öğrencilerin blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerilerini istatistiksel olarak önemli düzeyde arttırdığı söylenebilir.

Alt Problem-5: Araştırmanın beşinci alt problemi “Çanakkale adlı eserde kontrol grubu-2 ile deney grubu-2 ğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde belirtilmiştir.

Kontrol grubu-2 ve deney grubu-2 ğrencilerinin “Çanakkale Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine ilişkin son test sonuçları Tablo 10`da gösterilmiştir.

Tablo 10. Kontrol Grubu-2 ve Deney Grubu-2 ğrencilerinin “Çanakkale Türküsü” Adlı Eseri alma Becerilerine İlişkin Son Test Puanları

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol 2	7	4	28	0	-3.29	.001
Deney 2	7	11	77			
Toplam	14					

Tablo 10`a göre kontrol-2 ve deney-2 grubunu oluşturan öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine yönelik puanları arasında istatistiksel açıdan önemli fark bulunmuştur ($U= 0$; $p<.05$). Sıra ortalamaları ve toplamaları incelendiğinde blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerileri bakımından deney grubu ğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek puanlara sahip oldukları görölmektedir. Bu sonuçlara göre deney grubunda uygulanan deneysel işlemlerin blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerilerini istatistiksel olarak önemli düzeyde arttırdığı söylenebilir.

Alt Problem-6: Araştırmanın altıncı alt problemi “Katibim adlı eserde kontrol grubu-2 ile deney grubu-2 ğrencilerinin uygulama sonrasında blokflüt ve melodika çalabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde belirtilmiştir.

Kontrol-2 ve deney-2 grubundaki ğrencilerin “Katibim” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma ilişkin son test sonuçları Tablo 11`de gösterilmiştir.

Tablo 11. *Kontrol 2 ve Deney 2 Grubu Öğrencilerinin “Katibim” Adlı Esere İlişkin Son Test Puanları*

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol 2	7	4	28	0	-3.30	.001
Deney 2	7	11	77			
Toplam	14					

Tablo 11'e göre kontrol-2 ve deney-2 grubunu oluşturan öğrencilerin “Katibim” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine yönelik puanları arasında istatistiksel açıdan önemli fark bulunmuştur ($U=0$; $p<.05$). Sıra ortalamaları ve toplamaları incelendiğinde blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerileri bakımından deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara göre deney grubunda uygulanan deneysel işlemlerin blokflüt ve hortumlu melodika çalma becerilerini istatistiksel olarak önemli düzeyde arttırdığı söylenebilir.

Alt Problem-7: Araştırmanın yedinci alt problemi “*Çanakkale Türküsü* adlı esere yönelik Solomon dört gruplu model tasarımıyla yapılan karşılaştırmalar, deney grubu öğrencilerinin blokflüt ve melodika çalabilme becerilerini hangi düzeyde etkilemektedir?” şeklinde belirtilmiştir

“Çanakkale Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine yönelik Solomon dörtlü grup model analizine ilişkin sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. “*Çanakkale Türküsü*” Adlı Esere Yönelik Solomon Dörtlü Grup Model Üzerinde Yapılan Karşılaştırmalar

Sonuçların Etkililiği		
Deney 1 son test= 11	>	Deney 1 ön test= 6.86
Deney 1 son test= 11	>	Kontrol 1 son test= 4
Deney 2 son test= 11	>	Kontrol 2 son test= 4
Deney 2 son test= 11	>	Kontrol 1 ön test= 8.14
Deney 2 son test= 11	>	Kontrol 1 son test= 4
Deney 1 son test= 11	>	Kontrol 2 son test= 4

Tablo 12 incelendiğinde Solomon dörtlü grup modeline göre deney grubundaki katılımcıların lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir. Buna göre deneysel işlemlerin öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı belirlenmiştir.

Alt Problem-8: Araştırmanın sekizinci alt problemi “*Katibim Türküsü adlı esere yönelik Solomon dört gruplu model tasarımıyla yapılan karşılaştırmalar, deney grubu öğrencilerinin blokflüt ve melodika çalabilme becerilerini hangi düzeyde etkilemektedir?* şeklinde belirtilmiştir

“Katibim” adlı eserin seslendirilmesi sonucu öğrencilerin elde ettikleri başarı düzeyleri Solomon dört gruplu model yardımıyla analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13. “*Katibim*” Adlı Esere Yönelik Solomon Dörtlü Grup Model Üzerinde Yapılan Karşılaştırmalar

Sonuçların Etkililiği	
Deney 1 son test= 10,79	> Deney 1 ön test= 9.43
Deney 1 son test= 10,79	> Kontrol 1 son test= 4,21
Deney 2 son test= 11	> Kontrol 2 son test= 4
Deney 2 son test= 11	> Kontrol 1 ön test= 5.57
Deney 2 son test= 11	> Kontrol 1 son test= 4,21
Deney 1 son test= 10,79	> Kontrol 2 son test= 4

Tablo 13 incelendiğinde Solomon dörtlü grup modeline göre deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucu elde edilmiştir. Buna göre deneysel işlemlerin öğrencilerin “Katibim” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı belirlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen veriler ile sonuçlar ve öneriler kısmı ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır.

Sonuç

Literatürde yer alan çalışmalar içerisinde okul çalgıları kapsamında kullanılan çalgıların, farklı yönlerden değerlendirilmesine yönelik önemli bilgilere ulaşılmıştır. Bu bilgiler içerisinde özellikle çalgıların temin edilebilmesinde ki ve öğrencilerin çalgılara karşı tutumları gibi faktörler göze çarpmaktadır. Bu noktada kullanılan çalgıların tercih edilme durumları ve öğrenci tutumları için Karataş ve Kılıç (2017) şu sonuçlara ulaşmışlardır. Öğrencilerin çalgı edinebilmeleriyle ilgili olarak, çoğunlukla blokflütü edinebildikleri, ancak bunun dışında kalan Orff çalgıları gibi farklı okul çalgılarını edinemedikleri ve derslerde blokflüte göre daha kolay olduğunu düşündükleri melodika kullanmayı tercih ettikleri, müzik derslerinde her zaman kullanılmayan Orff çalgıları ya da farklı okul çalgılarını kullanmak istedikleri belirlenmiş; bunun sonucunda da ortaöğretim düzeyi müzik derslerinde öğrencilerin blokflüt çalmak istemediği sonucuna varılmıştır. Diğer bir araştırmada ise müzik derslerinde blokflüt çalgısının kullanımı ile ilgili olarak Kocabaş (1995) blokflüt çalma ve öğrenme etkinlikleri sırasında gereksiz ve sürekli üflemlerin gürültü yarattığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum karşısında öğrencilerin ders başında uyarılması ve bütün çalma etkinliklerinin hedeflere yönlendirilmesi uygun görülmüştür.

Müzik derslerinde farklı çalgıların kullanılabilmesi durumunda olumlu sonuçlar ortaya çıkarabilir. Konuyla ilgili olarak Levent ve Umuzdaş (2013) müzik derslerinde farklı çalgıların kullanımıyla birlikte öğrencilerin derse karşı olan tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir sonucuna ulaşmışlardır.

Müzik dersi sonucunda öğrenciler üzerinde istendik davranışlar elde edebilmek amacıyla melodika çalgısı ile daha etkili sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu tarz etkili sonuçların ortaya çıkmasında kullanılan çalgı kadar öğretmenin ders içerisinde kullandığı yöntem ve ders planı oldukça önemlidir. Sevgi (2003) nasıl bir müzik öğretmeni? sorusuna yönelik aramış olduğu cevaplar içerisinde müzik öğretmenliği mesleğinin vazgeçilmez eşlik

algılarını yaratıcı eşlik anlayışıyla etkili kullanabilmenin önemine dikkat çekerek, ders içerisinde yer verilen öğretim yöntemlerinin de yaratıcı olması gerektiğine vurgu yapmıştır. Uluocak (2014) çalışmasında bir müzik öğretmeninin derste algısını kullanarak öğrencilerin derse olan ilgilerini canlı tutmasının, onları motive etmesinin ve yönlendirmesinin ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Böylece öğretmenin kullandığı çalgı dersi derleyip toparlayıcı bir görev de üstlemektedir.

Literatürde yer alan çalışmalar, müzik öğretmenliği mesleğinde kullanılan okul algıları hakkında önemli fikirler sunmaktadır. Bu bilgiler, okul çalgılarına yönelik tarihsel gelişim aşamalarının yanı sıra çalgıların işlevleriyle ilgili önemli fikirleri de yansıtmaktadır. Kıvrak (2003) müzik eğitimi algılarının incelendiği çalışmasında mandolin ve klasik gitarın müzik eğitimi alanındaki yeri ve önemine dikkat çekmiştir. Sağer (2003) de yayımlanan benzer bir çalışmada konuyla bağlantılı farklı bir yöne dikkat çekerek lisans düzeyinde eğitimi verilen çalgıların müzik öğretmenliği açısından uygun olmadığını belirtmiş ve müzik öğretmenin hem şarkı söyleyip aynı anda da bir çalgıyla eşlik yapabilmesi için en uygun çalgıların piyano org veya gitar olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Ayrıca bu çalışmada müzik öğretmenlerinin derslerde kullandığı algılar ve tercih oranları adlı anket sorusunda, %90 org, %100 org-blokflüt, %20 org-blokflüt-keman, %60 gitar, %30 gitar-org, %40 keman-org, %60 org-bağlama ve %70 org-bağlama-gitar sonuçlarına ulaşmıştır. Farklı bir çalışmada ise Kıvrak (2003) müzik öğretmenin yetiştirilmesinde piyanonun %80.7'lik bir oranla alan derslerinde etkili ve nitelikli bir çalgı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Anlaşılmaktadır ki çalgı eşliğinde şarkı söyleyebilme, ondan tüm yönleri ile faydalanabilme ve ders içerisinde çalgıyı etkin bir şekilde kullanabilme gibi özellikler, müzik öğretmenliğinde kullanılabilecek öğretim yöntemleri açısından oldukça önemlidir. Melodika tarzı tuşlu algılar sekiz yarıyıl piyano eğitimi almış bir müzik öğretmeni tarafından kolaylıkla kullanılabilir algılardır. Özellikle melodika, taşınmasında, temin edilmesinde ve öğrenciler tarafından rahatlıkla kullanılması tarzı özellikleri ile müzik öğretmenliği mesleğinde sıkça kullanılan bir konuma ulaşmıştır.

Müzik öğretmenliği programı çalgı eğitimi yönü ile ele alındığında göze çarpan en önemli problemin çalgı ve müzik öğretmenliği mesleğinin ihtiyaçları ile olan ilişkisinde ortaya çıktığı görülmektedir. Nitekim Tuğcular (1992) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında müzik öğretmenlerinin aldıkları çalgı eğitiminin ve müzik öğretmenliği mesleği ile tam olarak örtüşmediği sonucuna ulaşmıştır. Lehimler (2015) çalışmasında benzer sonuç ile öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları ana çalgı eğitimi ile öğretmenlik yaşantısında karşılarına çıkan çalgı kullanımının tam olarak uyuşmadığını ifade etmiştir.

Araştırmanın sonuçları bir bütün olarak ele alındığında deneysel işlem sonucunda elde edilen verilerin deney grupları lehine olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle deney grubu öğrencileri ön test ve son test eserlerini hortumlu melodika ile kontrol grubu öğrencileri ise aynı eserleri blokflüt ile seslendirilmişlerdir. Öğrencilerin seslendirme sonrası performansları değerlendirildiği zaman deney gruplarında yer alan öğrencilerin daha başarılı oldukları görülmüştür. Araştırmanın öğretim sistemi içerisinde yer alan konulara ait çalışmaların seslendirilmesinde hortumlu melodikanın kullanımı açısından öğrencilere kolaylıklar sunduğu tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin müzik dersine ilişkin hem motivasyonlarını hem de aktif olma durumlarını olumlu yönde etkilemiştir.

Geçmişten günümüze Türkiye’deki flüt eğitimine bakıldığında, Türk müziğini içeren herhangi bir etüt veya metodun bulunmadığı, sadece Türk bestecilerin flüt müziği örneklerinden oldukça yetersiz sayıda eser bulunduğu görülmektedir (Yalçinkaya, 2010, s. 3). Üstün (2012) okul öncesi öğretmenleri için lisans döneminde aldıkları müzik eğitiminin mesleki yaşantılarına olan etkilerinin incelenmesi konusu ile ilgili yaptığı bir çalışmada, öğretmenlerin müzik eğitiminde edindikleri bilgileri, yeterli bulmadıkları, kullandıkları tek enstrüman olan blokflütün ise teorik bilgi ve uygulama becerileri yönünden kısmen yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın hem ön test-son test aşamalarında hem de deneysel işlem sürecinde yer alan çalışmalarda kontrol grubu öğrencilerinin Türk müziği içerikli eserleri blokflüt ile seslendirmede farklı zorluklar yaşadıkları görülmüştür.

Solomon dörtlü grup model analiz sonuçlarına göre yapılan karşılaştırmalarda deneysel işlemin etkili olduğu ve deney grubu lehine bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deneysel işlemlerin öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” adlı eserde hortumlu melodika çalma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı belirlenmiştir. Solomon dörtlü grup model bir bütün olarak ele alındığında oldukça etkili sonuçlar verdiği görülmektedir. Buna göre deneysel işlemlerin öğrencilerin “Katibim” adlı eserde hortumlu melodika çalma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı belirlenmiştir.

Birinci alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın birinci alt problemine ait uygulama öncesinde kontrol-1 ile deney -1 grubunu meydana getiren öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” eserinde hortumlu melodika ve blokflüt çalma becerilerine ait puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmemiştir ($U=20$; $p > .05$).

İkinci alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın ikinci alt problemine ait uygulama öncesinde kontrol-1 ile deney-1 grubunu meydana getiren öğrencilerin “Katibim” eserinde hortumlu melodika ve blokflüt çalma becerilerine ait puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkarılmıştır ($U = 11$; $p > .05$).

Üçüncü alt probleme ait sonuçlar.

Üçüncü alt probleme ait son test sonucunda kontrol-1 ile deney-1 grubunu meydana getiren öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” adlı eserde hortumlu melodika ve blokflüt çalma becerilerine ait puanları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı fark belirlenmiştir ($U = 0$; $p < .05$).

Dördüncü alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ait son test sonucunda kontrol-1 ile deney -1 grubunu meydana getiren öğrencilerin “Katibim” adlı eserde hortumlu melodika ve blokflüt çalma becerilerine ait puanlarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark belirlenmiştir ($U = 1.5$; $p < .05$).

Beşinci alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın beşinci alt problemine ait kontrol -2 ve deney- 2 grubunu oluşturan öğrencilerin uygulama sonrasında “Çanakkale Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine yönelik puanları arasında istatistiksel açıdan önemli fark bulunmuştur ($U = 0$; $p < .05$).

Altıncı alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın altıncı alt problemine ait kontrol- 2 ve deney- 2 grubunu oluşturan öğrencilerin uygulama sonrasında “Katibim Türküsü” adlı eseri blokflüt ve hortumlu melodika ile çalma becerilerine yönelik puanları arasında istatistiksel açıdan önemli fark bulunmuştur ($U = 0$; $p < .05$).

Yedinci alt probleme ait sonuçlar.

Yedinci probleme ait son test sonuçları incelendiğinde Solomon dörtlü grup model sonuçlarına göre uygulamanın etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre deneysel işlemlerin öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” ve “Katibim” adlı eserlerde hortumlu melodika ve blokflüt çalma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı belirlenmiştir.

Sekizinci alt probleme ait sonuçlar.

Sekizinci probleme ait son test sonuçları incelendiğinde Solomon dörtlü grup model analizine göre uygulamanın etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre deneysel işlemlerin öğrencilerin “Çanakkale Türküsü” ve “Katibim” adlı eserlerde hortumlu melodika ve blokflüt çalma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artırdığı belirlenmiştir.

Öneriler

Bu çalışmanın temel unsurlarından birisi ilkökul, ortaokul ve lise müzik öğretimi programı içeriğine uygun bir biçimde farklı okul çalgılarının ve özellikle melodikanın müzik etkinlikleri içerisinde hangi düzeylerde kullanılabildiğini belirleyebilmektir. Müzik dersi içerisinde farklı okul çalgılarının kullanılması noktasında Karataş ve Kılıç (2017) çalgı öğretimi için belirlenen kazanımlar yalnızca blokflütle sınırlandırılmamalı, müzik dersi öğretim programında farklı okul çalgıları için belirlenen kazanımlara da yer verilmelidir şeklinde bir öneride bulunmuşlardır. Bu temel noktadan hareketle araştırma için geliştirilen öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Eğitimcilerin daha sağlıklı bir yol izlemeleri için geçerliliği kanıtlanmış yeni yöntemleri takip etmeleri, yeniliklere açık olmaları ve bu konuda daha özenli davranmaları öğrenci başarısının artmasına yardımcı olacaktır (Üstün, 2012,s. 120). Bu noktadan hareketle çalgı eğitimi alanında geliştirilen ve deneysel işlem süreçleri ile sınanan yenilikçi çalışmalara sıklıkla yer verilmelidir.
2. Müzik öğretimi ders programına dayalı ders müfredatları etraflıca incelenmeli ve blokflüt eğitimi ile ilişkilendirilmelidir. Konu ile ilgili literatürde yer alan araştırma sonuçları; ders müfredatında olan kazanımların blokflüt eğitimine yönelik hazırlanmadığı, dağarcık ve alıştırmaların eksik olduğu sonucunu ortaya koymuştur (Önal & Aydoğan, 2012; Öcal, 2014).
3. Araştırma süreci esnasında kullanılan “Çanakkale Türküsü” ve “Katibim” adlı eserler üzerine yapılan çalışmalar, daha eserler ve deneysel işlem süreci ile gerçekleştirilebilir.
4. Müzik dersi öğretim programına uygun olarak bir melodika metodu yazılabilir. Öğrencilerin melodika çalgısını tüm teknik yönleri ile doğru kullanabilmeleri için bu alanda hazırlanacak bir metoda ihtiyaç duyulmaktadır.
5. Ortaöğretim düzeyindeki tüm okullarda blokflüt çalgısının yerine melodika çalgısı kullanılabilir.

6. Okul algılarının yanı sıra bireysel çalgıların müzik ğretmenliği mesleğinin ihtiyaçları ile ilişkisinde önemli bir konudur. Bu doğrultuda müzik ğretmenliği lisans programlarında ğretimi gerçekleştirilen tüm bireysel çalgı baranşları müzik eğitimi alanında ki uzman ğretim elemanları tarafından Yüksek ğretim Kurumunun ilgili birimleri ile koordineli bir biçimde yeniden değerlendirilmelidir. Bu öneriye bağlantılı olarak Lehimler (2015) müzik ğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen ana çalgı eğitimi programlarının, mesleki yaşantı göz önünde bulundurularak tekrar düzenlenmesi, bu düzenleme içerisinde geleneksel müzikler, popüler müzikler ve çocuk şarkıları dağarcıklarına daha fazla önem verilmesi yönünde bir öneride bulunmuştur.

KAYNAKÇA

- Aktüze, İ. (2003). *Müziği anlamak ansiklopedik müzik sözlüğü* (1. baskı). İstanbul: Pan.
- Arslan, F., & Sarıboğa, B. (2012). Flüt tarihinde theobald boehm ve flüte getirdiği yenilikler. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(4), 133-140. <http://hdl.handle.net/11616/4857> adresinden edinilmiştir.
- Ataman, Ö. G. (2016). Flüt öğretiminde çok seslendirme teknikleri. *Fine Arts*, 11(2), 54-65.
- Aydoğan, S., & İlik, A. (2014). *Blokflüt ile müzik eğitimi* (34. baskı). Ankara: Arkadaş.
- Aytekin, A. İ. (2010). *İlk müzik aleti flüt*. www.researchgate.net adresinden edinilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. baskı). Ankara: Pegem.
- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Chicago: Rand McNally.
- Çalışır, F. (1997). *Çalgı eğitimi*. Ankara :Önder.
- Çelik, M., & Şendağ, B. A. (2009). *Müzik ilköğretim 6-7-8 öğretmen kılavuz kitabı*. (1. baskı). Ankara: Say.
- Çetin, G. (2006). *Etkinliklerle müzik öğretimi* (1. baskı). Ankara: Kök.
- Demirci, B. (2013). Viyolonsel eğitiminde geleneksel türk müziğine yönelik bir çalışma modeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 117-129.
- Demirci, F. (2015, Eylül). *İki siyasal eğitim modeli: sokrates ve platon'un eğitim ve insan anlayışları*. 38. ICANAS'da (Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika çalışmaları kongresi) sunulan sözlü bildiri, Ankara.
- Egüz, N., & S. (1978). *Yeni melodika metodu I*. Ankara: Doğuş.
- Egüz, S. (1981). *Koro eğitimi ve yönetimi* (1. baskı). Ankara: Ayyıldız.
- Ekinci, H. İ. (2011). *Melodika öğreniyoruz* (1. baskı). İstanbul: Gündüz.
- Ergüder, N., & Kürklü, E. (2006). *Anadolu güzel sanatlar lisesi türk ve batı müziği çalgıları dersi (flüt) öğretim programı (9, 10, 11. ve 12. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Ergüder, N., Özdemir, N., & Yılmaz, M. A. (2012). *Anadolu güzel sanatlar lisesi türk ve batı müziği çalgıları dersi (flüt) öğretim programı (9, 10, 11. ve 12. Sınıflar)* (2. baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme* (1. baskı). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi .
- Feridunoğlu, L. (2004). *Müziğe giden yol genç müzisyenin el kitabı* (1.baskı). İstanbul: İnkılap.
- Gazimihal, M. R. (1961). *Musiki sözlüğü* (2. baskı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. <http://www.enstrumanegitimi.com/melodika-hakkinda-hersey> <https://www.bilgitimi.com/melodika-nedir-nasil-kullanilir.html>
- İlik, A. (1994). *Sevgili müzik* (1. baskı). Ankara: Arkadaş.
- Karataş, Y., & Kılıç, I. (2017). Ortaöğretim düzeyi müzik derslerinde kullanılan okul çalgıları ve bu çalgıların öğretiminde karşılaşılan sorunların incelenmesi. *Adıyaman*

- Kılıçaslan, E. (2012). *Tarihsel süreç içerisinde bando ve orkestralarda piccolo'nun yeri ve önemi*. (Yüksek lisans). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 328080)
- Kıvrak, N. İ. (2003, Ekim). *Müzik öğretmeni yetiştirmede piyano eğitimi*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Malatya.
- Kıvrak, Y. (2003, Ekim). *Müzik eğitimi çalgılarımız*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Malatya.
- Kocabaş, A. (1995). *İşbirlikli öğrenmenin blokflüt öğretimi ve öğrenme stratejileri üzerindeki etkileri* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 41362)
- Küpana, M. N. (2016). Yaratıcı problem çözme ve müzik eğitimi. *Online Journal of Music Sciences*, 1(1), 44-58. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/207256> adresinden edinilmiştir.
- Lehimler, E. (2015). Müzik öğretmenlerinin derslerinde ana çalgılarını kullanma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 266. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/27.--lehimler..pdf> adresinden edinilmiştir.
- Levent, A., & Umuzdaş, S. (2013). İlköğretimde müzik öğretmenin kullandığı çalgının öğrencinin derse ilişkin tutumuna etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 84-88. <http://www.jret.org.com> adresinden edinilmiştir.
- Mimaroğlu, İ. (1999). *Müzik tarihi* (6. baskı). İstanbul: Varlık.
- Önal, A., & Aydoğan, S. (2017). Bir sınıf çalgısı olarak blokflütün ilköğretim müzik dersi öğretim programını gerçekleştirebilmedeki yeterliliği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 12(10), 1308-2698. <http://dergipark.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- Özak, H. (1975) *Okul blokflüt metodu I* (1. baskı). Ankara: Arpaz.
- Özen, N. M., & Albuz, A. (2017). Flüt eğitiminde ton kavramının incelenmesi. *Fine arts*, [dx.doi.org/ 10.12739/VWSA.2017.12.2.DO.189](https://doi.org/10.12739/VWSA.2017.12.2.DO.189)
- Özgür, Ü., & Aydoğan, S. (2006). *Müziksel işitme ve okuma ve kuram I* (2. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özgür, Ü., & Aydoğan, S. (2006). *Müziksel işitme ve okuma ve kuram II* (2. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özkan, İ. H. (2006). *Türk musikisi nazariyatı ve usulleri kudüm velvelleri* (8. baskı). İstanbul: Ötüken.
- Parasız, G. (2009). *Keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların iş görüsellik ve etkililik yönünden incelenmesi* (Doktora tezi). Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.239242)
- Piji, D. (2007). Müzik öğretmeni adaylarına yönelik piyano ile eşlik alanında yeterlik algısı ölçeği'nin geliştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 26, 113, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2105> adresinden edinilmiştir.

- Sağır, T. (2003, Ekim). *Müzik öğretmeninin çalgısı ve mesleki yaşama etkisi*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildiri, Malatya.
- Sakin, A. Ş. (2017). Müzik eğitimi ana bilim dalı birinci sınıf öğrencilerinin okul çalgıları-blokflüt dersinden beklentileri: Uludağ Üniversitesi örneği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 382-403. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/291417> adresinden edinilmiştir.
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi 2* (1. baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sevgi, A. (2003, Ekim). *Nasıl bir müzik öğretmeni?* Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildiri, Malatya.
- Sun, M. (1969). *Türkiye'nin kültür-müzik-tiyatro sorunları* (1. baskı). Ankara: Kültür Yayınları.
- Şenol, A., & Demirbatır, E. (2011). Flütün tarihsel gelişimi ve romantik dönem özelliklerinin flüt eserlerine yansımaları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 581-605. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/uefad> adresinden edinilmiştir.
- Tanrıverdi, A. (1997). Güzel sanatlar liselerinin müzik bölümlerinde uygulanan çalgı eğitimi ve viyolanın çalgı eğitimi içerisindeki yeri. *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi* 16, 25,(5). <http://mavi-nota.com/dergi/mavinotasayi25.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Tatu, G. (2006). *Flüt metodu* (5. baskı). İstanbul: Pan.
- Tufan, E., & Güdek, B. (2008). Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 25-40. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file.com> adresinden edinilmiştir
- Tuğcular, E. (1992). *Türkiye'de müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi bölümlerinde aldıkları çalgı eğitiminin müzik öğretmenliklerine yansımaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Uçan, A. (1982). *Müzik alanı birinci yıl yetişeceğinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Uçan, A. (1994). *İnsan ve müzik/insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar* (1. baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1999). *İlköğretimde müzik öğretimi*. Burdur: Modül 9. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Uludağ, A. K. (2016). Yedinci pozisyona dayalı alternatif gitar öğretim modelinin okul çalgıları (gitar) eğitimi dersinde kullanılabilirliği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 393-408.
- Uluocak, S. (2013). Klasik gitarın ilköğretim müzik eğitiminde öğretmen çalgısı olarak kullanımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 110. doi: <http://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2014.14.2-5000091530>
- Ünal, S. (1997). *Blokflüt çalıyorum 2* (1. baskı). Ankara: Başkent Yayınevi.
- Üstün, E. (2012). Flüt eğitiminde temel beceriler ve dil teknikleri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 1(1), 103-122. www.idildergisi.com adresinden edinilmiştir.
- Yalçınkaya, B. (2010). *Flüt eğitiminde geleneksel türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik oluşturulan "etüt yazma modeli" ve bu modelle bestelenen "özgün etütler" in*

öğrenci başarısı üzerine etkileri (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No. 290517)

Yavaş, A. (2009). *Melodika öğreniyorum* (1. baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Yazıcı, T. (2012). İlköğretim müzik dersinin uygulanmasında karşılaşılan sorunların, öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi: Trabzon İli Örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 185-200.<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/cusosbil/article/viewFile/5000001572/5000002263> adresinden edinilmiştir.

Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde müzik öğretimi* (1. baskı). Ankara: Anı.

Yılmaz, Z. (1977). *Türk musikisi dersleri* (1. baskı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Yönetken, H. B. (1952). *Okulda müzik öğretimi ve öğretim metotlar* (1. baskı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Yurtseven, G. (2010). *Melodika çalmaya başlıyorum* (1. baskı). İstanbul: Nota.

EKLER

EK-1. Uzman Görüşü Alma Formu

Uzman Görüşü Alma Formu						
Tarih:		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
Uzman Adı Soyadı ve Ünvanı:						
Adres:						
Ölçme Aracına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri						
01	Ölçme aracı, konunun içeriğini kapsamayı ve ölçmesi bakımından geçerlidir.					
02	Ölçme aracı, konunun amaçlarını değerlendirmesi bakımından geçerlidir.					
03	Ölçme aracı, konunun hedef davranışları öğrenciler üzerinde gözlemlemesi bakımından geçerlidir					
04	Ölçme aracı, kullanılan teknikler açısından geçerlidir.					
05	Ölçme aracı, deneysel işlem süreci sonucu sağlanabilecek gelişmeyi değerlendirme bakımından geçerlidir.					
06	Ölçme aracı, objektif özellikler taşıması açısından geçerlidir					
07	Ölçme aracı, uygulanabilirlik açısından geçerlidir.					
08	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik açısından geçerlidir.					
09	Ölçme aracı, zaman kullanımı açısından geçerlidir.					
10	Ölçme aracı, puanlama açısından geçerlidir.					

EK-2. Denklik Testi Dereceli Puanlama Anahtarı

Dereceli Puanlama Anahtarı							
Uzman Adı-Soyadı:							
Öğrenci Adı-Soyadı:							
Şube:							
Çalgı-Adı:							
Seslendirilen Eser:							
Puan	Davranışlar	Ölçüt					Alınan Puan
		4 Puan	3 Puan	2 Puan	1 Puan	0 Puan	
10p	Doğru Ritimle Çalabilme	Ritmi Tamamen Doğru Çaldı	Ritmi Büyük Ölçüde Doğru Çaldı	Ritmi Kısmen Doğru Çaldı	Ritmi Çok Az Doğru Çaldı	Ritmi Hiç Doğru Çaldı	
10p	Doğru Tempo İle Çalabilme	Eserin Temposunu Tamamen Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Büyük Ölçüde Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Kısmen Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Çok Az Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Hiç Doğru Çalamadı	
10p	Parçayı Bir Bütün Halinde Çalabilme	Parçayı Bir Bütün Halinde Tamamen Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Büyük Ölçüde Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Kısmen Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Çok Az Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Hiç Yeterli Çalamadı	
10p	Nefesi Doğru Kullanabilme	Nefesi Tamamen Doğru Kullandı	Nefesi Büyük Ölçüde Doğru Kullandı	Nefesi Kısmen Doğru Kullandı	Nefesi Çok Az Doğru Kullandı	Nefesi Hiç Doğru Kullanmadı	
10p	Diyaframı Doğru Kullanabilme	Diyaframı Tamamen Doğru Kullandı	Diyaframı Büyük Ölçüde Doğru Kullandı	Diyaframı Kısmen Doğru Kullandı	Diyaframı Çok Az Doğru Kullandı	Diyaframı Hiç Doğru Kullanmadı	
						TOPLAM	

EK-3. Öntest Sontest Dereceli Puanlama Anahtarı

Dereceli Puanlama Anahtarı							
Test Aşaması Ön test ☐ Son test ☐		Çalışma Grubu Deney 1 () Kontrol 1 () Deney 2 () Kontrol 2 ()		Uzman Adı-Soyadı:			
				Öğrenci Adı-Soyadı:			
				Şube:			
				Çalgı-Adı:			
				Seslendirilen Eser:			
Puan	Davranışlar	Ölçüt					Alınan Puan
		4 Puan	3 Puan	2 Puan	1 Puan	0 Puan	
10p	Doğru Ritimle Çalabilme	Ritmi Tamamen Doğru Çaldı	Ritmi Büyük Ölçüde Doğru Çaldı	Ritmi Kısmen Doğru Çaldı	Ritmi Çok Az Doğru Çaldı	Ritmi Hiç Doğru Çaldı	
10p	Doğru Tempo İle Çalabilme	Eserin Temposunu Tamamen Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Büyük Ölçüde Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Kısmen Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Çok Az Doğru Çaldı	Eserin Temposunu Hiç Doğru Çalamadı	
10p	Parçayı Bir Bütün Halinde Çalabilme	Parçayı Bir Bütün Halinde Tamamen Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Büyük Ölçüde Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Kısmen Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Çok Az Doğru Çaldı	Parçayı Bir Bütün Halinde Hiç Yeterli Çalamadı	
10p	Nefesi Doğru Kullanabilme	Nefesi Tamamen Doğru Kullandı	Nefesi Büyük Ölçüde Doğru Kullandı	Nefesi Kısmen Doğru Kullandı	Nefesi Çok Az Doğru Kullandı	Nefesi Hiç Doğru Kullanmadı	
10p	Diyaframı Doğru Kullanabilme	Diyaframı Tamamen Doğru Kullandı	Diyaframı Büyük Ölçüde Doğru Kullandı	Diyaframı Kısmen Doğru Kullandı	Diyaframı Çok Az Doğru Kullandı	Diyaframı Hiç Doğru Kullanmadı	
						TOPLAM	

EK-4. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Değerlendirme Formu

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 88179374-302.08.01-E.1600124379
Konu : Uygulama İzni Ela AKGÜN

25.05.2016

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 26.04.2016 tarihli ve 56785782-302.08.01-E.1600102096 sayılı belge.

Enstitünüz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ela AKGÜN'ün "Ortaöğretim İkinci Kademe Müzik Derslerinde Kullanılan Blok Flüt ve Melodika Çalgılarının Etkililik Düzeylerinin İncelenmesi (Erzurum İl Örneği)," konulu tez çalışmasının uygulaması ile ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan 17/05/2016 tarih ve 5525113 sayılı yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Ömer İrfan KÜFREVİOĞLU
Rektör Yardımcısı

Ek : 17.5.2016 tarihli 36648235/605/5525113 Sayılı belge

Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2311601
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#!birim=ogrenci-isleri-daire-baskanligi>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Aliye ÖREN
Faks: +90 442 2361026
E-Posta: odaire@atauni.edu.tr

EK-5. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzin Dilekçesi

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605 5525113
Konu: Araştırma İzni

17.05.2016

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) 09/05/2016 tarihli ve 1600110674 sayılı yazınız.
b) 04/05/2016 tarihli ve 1600107941 sayılı yazınız.
c) 03/05/2016 tarihli ve 1600107331 sayılı yazınız.
ç) 02/05/2016 tarihli ve 1600106526 sayılı yazınız.
d) 29/04/2016 tarihli ve 1600105561 sayılı yazınız.
e) 27/04/2016 tarihli ve 1600102524 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda belirtilen araştırmacıların ilimiz okullarında araştırma konuları doğrultusunda araştırma yapma istekleri, Bakanlığımızın 07/03/2012 tarihli ve 3646 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmaların, ekte isimleri belirtilen okullarda, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde ve komisyon kararında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak yapılmasına ilişkin, 13/05/2016 tarihli ve 5406715 sayılı onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Turan BAĞAÇLI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ek:
1-Onay ve Ekleri
2-Komisyon Kararları

Güvenli Elektronik İmza

Aslı ile Aynıdır

18.05.2016

Selçuk DİLER
Memur

Yürürlük Çad. Valilik Binası Kat:4 Yakınları ERZURUM
Elektronik Ağ. <http://erzurum.meb.gov.tr>
E-posta: erzurum@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için Çiğdem HOPUR ŞB.Mdr
Tel: (0 442) 234 4800
Faks: (0 442) 235 0077

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evrak.sagun.meb.gov.tr> adresinden 3ab0-d9c1-37b8-b6d2-24a0 kodu ile teyit edilebilir.

EK-6. Erzurum Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü - Atatürk Üniversitesi Araştırma İzni Kabul Dilekçesi

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605/5406715
Konu: Araştırma İzinleri

13.05.2016

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

- İlgi: a) Atatürk Üniversitesi'nin 09/05/2016 tarihli ve 1600110674 sayılı yazısı.
b) Atatürk Üniversitesi'nin 04/05/2016 tarihli ve 1600107941 sayılı yazısı.
c) Atatürk Üniversitesi'nin 03/05/2016 tarihli ve 1600107331 sayılı yazısı.
ç) Atatürk Üniversitesi'nin 02/05/2016 tarihli ve 1600106526 sayılı yazısı.
d) Atatürk Üniversitesi'nin 29/04/2016 tarihli ve 1600105561 sayılı yazısı.
e) Atatürk Üniversitesi'nin 27/04/2016 tarihli ve 1600102524 sayılı yazısı.
f) Atatürk Üniversitesi'nin 26/04/2016 tarihli ve 1600101731 sayılı yazısı.

İlgi yazılarda belirtilen araştırmacıların İlimiz okullarında araştırma yapma isteği Bakanlığımızın 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde incelenmiştir. *Araştırmaların, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, komisyon kararında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak ekte isimleri belirtilen okullarda yapılması şubemizce uygun görülmektedir.*

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Turan BAĞAÇLI
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
13.05.2016

Yüksel ARSLAN
İl Milli Eğitim Müdürü

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye-ERZURUM
Elektronik Ağı: erzurun.meb.gov.tr
Posta: 25090/Erzurum/T.C.

Ayrıntılı bilgi için: Çiğdem HOŞER Şiş Mdr.
Tel: (0442) 234 4800
Faks: (0442) 234 4637

Bu evrak gıvanlı elektronik imza ile onaylanmıştır. <http://evs.als.org.tr> adresinden d373-aebd-3cbd-9560-265b kodu ile teyit edilebilir.

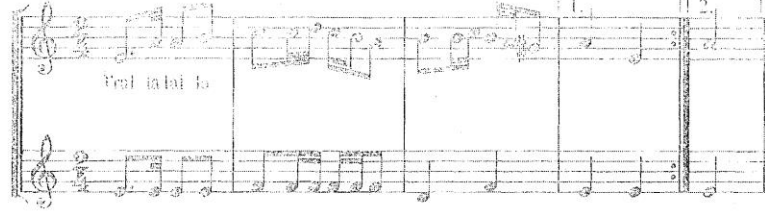
EK-7. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma Uygulama İzin Dilekçe

FORM:2	
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü	
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU	
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Ela AKGÜN
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Yakutiye İlçesi Erzurum Lisesi
Araştırmanın konusu	Ortaöğretim İkinci Kademe Müzik Derslerinde Kullanılan Blok Flüt ve Melodika Çalgılarının Etkililik Düzeylerinin İncelenmesi
Üniversite / Kurum onayı	Kurum Onayı İle
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Araştırma İzni
Veri toplama araçları	Solomon Grup Model Ön Test Başarı Ölçeği, Son Test Başarı Ölçeği, Video Kayıt Yöntemi, Blok Flüt, Melodika
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2012/13 nolu genelge doğrultusunda yapılan incelemede uygulamada yapılacak video kayıt uygulamasında yazılı izin alınması kaydıyla araştırmanın kabulüne karar verildi.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhallif Üyenin Adı ve Soyadı	
KOMİSYON	
4.05.2016 Komisyon Başkanı Çiğdem HOPUR Şube Müdürü	Tunç AĞAVER
	Mesut ARAS

KATİBİM

İstanbul

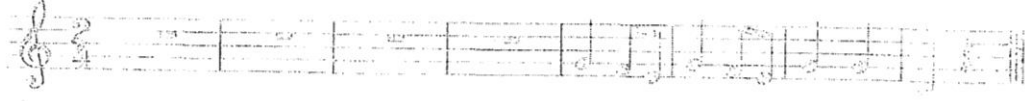
Düzenleyen: Ayda Hık

Handwritten signature

Aşağıdaki ezginin boş bırakılmış ölçülerini, diğer kısma uygun olarak tamamlayınız.

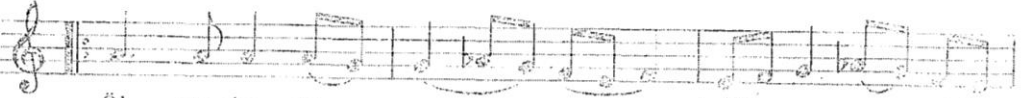
ÇANAKKALE TÜRKÜSÜ

$\text{♩} = 24$

Destanı: Mustafa

Ça nak ka le i çin de vur du lar be ni

Öl me den me za ra koy du lar be

at öl genç li ğim ey vah

2- Çanakkale içinde aynalı çarşı
Anne ben gidiyorum düşmana karşı.

3- Çanakkale içinde bir kırık üste,
Anneler, babalar ümidi kesti.

1- Çanakkale içinde sı
Binbaşılar oturmuş asker öğüdler.

1004

ÖZ GEÇMİŞ

1986 yılında İskenderun’da doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Tirebolu’da tamamladı. 2006 yılında Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Musikisi Temel Bilimlerde lisans öğrenimine başladı ve 2010 yılında lisans öğrenimini tamamladı.2011 yılında Pedagojik formasyon eğitimi aldı. Kısa bir süre Giresun üniversitesi halk oyunları bölümünde türk müziği nazariyet derslerine girdi,Tirebolu’nun çeşitli köylerinde müzik öğretmenliği yaptı,belediye konservatuvarında klasik kemençe icracılığı yaptıktan sonra 2011 yılında Erzuruma müzik öğretmeni olarak atandı. 2013-2014 yıllarında Trt Müzik “Yâre Söyle” programında solistlik yaptı. Şu an Erzurum lisesinde müzik öğretmeni olarak görevine devam etmektedir.

